دکتاب ځانګړنې

(د مکرر چاپ حقونه يې د ليکوال سره خوندي دي)

د کتاب نوم:	تنده مې ماته شوه
ژانر:	لنډې کيسې
ليکوال:	عبدالهادي حيران

(ahhairan@gmail.com, ahhairan@yahoo.com)

0332-9027648

لومړی چاپ:	مارچ ۲۰۰۸
خپرندوی:	افغان خپرندويه ټولنه

د ترلاسه کولو درکونه

پېښور:

يونيورسټي بک ايجنسي، خيبر بازار، پېښور

تليفون: 2212534

جلال اباد:

شفيع ا لله مصور (موبايل: 0700-676273)

www.Ketabtoon.net

ترتیب

۱) دا کیسې	۴
۲) تنده مې ماته شوه	۶
۳) د مړي واده	۸
۴) لعنت	۱۰
۵) حال دا دی	۱۲
۶) د سلو روپو لوټ	۱۴
۷) سپینه پانه	۱۸
۸) وجه	۲۲
۹) مجبور	۲۵
۱۰) تور پرتوګ	۲۷
۱۱) بایللې مینه	۳۵

ټرون

په ګران
وطن کې د
فکر او وپنا
د ازادۍ په
نوم

دا کيسې

زما په نظر خو د انساني ژوند هره ذره او د نړۍ هره بدلېدونکې ثانيه په خپل ځان کې لږ تر لږه يوه کيسه لري ؛ نو د دې مانا دا شوه چې دا نړۍ هره ورځ په لسګونو زره کيسې زېږوي يا منځته راوړي ، خو دغه کيسې کله د کيسه ليکونکي او کيسه ويونکي له ښکاري نظره پټې پاتې شي ، کله د داسې چا لاس ته ورشي چې د ويلو او ليکلو په چل يې نه پوهېږي او ډېرې کمې کيسې د هغو نظرونو په مشاهده کې ځای وموميِ چې د نړۍ د ادب او تاريخ برخه يې جوړولی شي. د ادب او تاريخ د همدغو کيسو نه مونږ خوند او پند اخلو ، د حال او ماضي توپير پرې کوو او د ډېرو شيانو د پېژندنې يا يادونې لپاره کار ترې اخلو.

د داستان نه نيولې تر لنډې کيسې يا افسانې پورې د دې سفر دا اوږد مزل چې تر منزله لا نه دی رسېدلی ، خو تر مونږ يې لاره لنډه کړې ده نو د ډېرو پراوونو او دورونو څخه يې ځان را ايستلی او پرمختګ يې کړی دی. يوه زمانه داسې وه چې انسان سره وخت ډېر و نو کيسې ورته خپل ځان د داستان په شکل کې ښکاره کړی دی ، چې خلکو پکې خپل تاريخ او کولتور هم راغونډ کړي دي ، خپل وخت يې پرې هم لنډ کړی دی او مونږ ته يې پکې هم ډېر څه پرېښې دي. بيا چې انسان د صنعت دور ته راورسېد ، ذهنونه د علمي او ساينسي تخنيکونو سره اشنا شول او د پاچاهانو ، پېريانو ، ديوانو او ښاپېريو د کيسو څخه د خلکو پام هغو حقيقتونو ته واوړېد چې مخامخ يې ويني او کيسې جوړوي نو د ناول په شکل کې يې ځان راخرګند کړ او د انسان د ذهني پرمختګ ډېر ضرورتونه يې پوره کړل.

بيا د لنډې کيسې دوره راغله. ناول تراوسه پورې خپل اهميت له لاسه نه دی ورکړی ، خو ځينې کيسې داسې وي چې په لنډه خلاصېدای شي ، يا ځينې خلک داسې دي چې يواځې د لنډو کيسو د لوستلو وخت لري او خوند ترې اخلي ، نو دا اړتيا په دې شکل پوره شوه. او بيا زمونږ ژبه ، زمونږ پښتو ، چې زمونږ د ناراستۍ او بې غورۍ له کبله هر علم او هر پراو ته ډېره وروسته داخلېږي ، نو د وخت غوښتنه هم دا ده چې اوس بايد مونږ وروسته پاتې نه شو.

زه دا دعوه نه لرم چې دا لنډې کيسې به پښتو ژبه او ادب کې کوم لوی کمی پوره کړي ، مګر دا ضرور وايم چې ما دغه کيسې د خپلې ټولنې د هغو حقيقتونو نه راټولې کړې او د کاغذ مخ ته رسولې دي چې په ظاهره ورسره مونږ ټول څو څو کرته مخ شوي يو ، خو د تريخوالي له امله ترې د ډډې کولو هڅه شوې ده. کېدای شي په دوی کې په ځينو موضوعاتو نورو کيسه ليکونکيو څه کيسې ليکلې وي ، خو يوه موضوع څو اړخونه لري: لکه مثبت ، منفي ، ګټور او بې ګټې ؛ نو ښه خبره ده چې ټول اړخونه يې وخېړل شي او په ډاګه کړای شي.

په پای کې يو سپيناوی هم بايد وکړم. په دې کيسو کې يوه کيسه "د سلو روپو لوټ" اصلاً ناول دی — چې "چنی" نومېږي ، خو د يو ملګري مشوره ده چې دغه لومړنۍ برخه يې ځان له لنډه کيسه هم ده نو ځکه مې په دې ټولګه کې شامله کړه. که امکانات برابر شول ناول به هم چاپ شي. "تور پرتوګ" د اردو ژبې د ياد افسانه ليکونکي سعادت حسن منټو د افسانې "کالي شلوار" ژباړه ده او "بايللې مينه" مې په يوه انګليسي وېبپاڼه باندې کتلې وه له هغه ځايه مې راژباړلې ده.

بل دا چې د دې ټولګې زياتره لنډې کيسې وخت په وخت د ساهو ليکونکيو مرکه پېښور ، جرس او اتفاق پښتو ادبي جرګو ، کراچۍ ، په تنقيدي غونډو کې کره کتنې ته وړاندې شوې دي او ځينې يې په مجلو کې هم خپرې شوې دي.

ما ځينې نورې لنډې کيسې هم ليکلې دي ، چې وخت په وخت په مجلو او ورځپاڼو کې خپرې شوې دي ، خو څرنګه چې ما ټولې کيسې نه خپرولې ، بلکې غور چاڼ مې پکې کړی دی ، نو ځکه هغه په دې ټولګه کې له خپراوي څخه پاتې شوې. خو يوه کيسه- چې "ستره لوبه" نومېده- ما غوښته چې په دې ټولګه کې خپره شي مګر هغه تر يو څه کوښښ وروسته هم لاس ته رانغله او په دې ټولګه کې له شاملېدو څخه پاتې شوه.

په ادبي مينه

عبدالهادي حېران

۲۵ مارچ ۲۰۰۸ء

پېښور

تنده مې ماته شوه

جمال د ایمېل خلاصولو سره سم د نکریزې نوم ته وکاته او په شونډو یې مسکا خوره شوه.

هغه ځان داسې احساساوه لکه ببخي یوې بلې بدلې دنیا ته ورننوتی وي. "دا انټرنېټ خو عجیبه بلا ده" د ځان سره یې وویل او بیا یې یو څه ځان په دې خبره ملامته هم کړ چې ولې تراوسه پورې د دې دنیا نه ناخبره پاتې شوی و. خو په څه به خبرېده؟ چا ورته ویلي وای چې انټرنېټ دومره د کار شی دی؟ چا دا مشوره ورکړې وای چې انټرنېټ زده کړي؟ بیا یې په زړه زړه کې نصرالله ته دعاګانې پېل کړې. دا خو د هغه د دوستۍ برکت و چې نه یواځې د انټرنېټ سره اشنا شو بلکې په یو څو ورځو کې یې ټول ضروري شیان یاد هم کړل.

په زړه زړه کې یې د نصرالله استادي هم ومنله. بس د څو ورځو خبره وه او جمال بیا د انټرنېټ پراخې او حېرانوونکې دنیا ته ننوتی و. هغه ورته بس ببخي په اسانو ټکو کې ضروري شیان ښودلي وه او نور نو جمال پخپله هم د دومره استعداد خاوند و چې د مزغو نه یې کار اخیستی شو. د نصرالله لارښودنې لنډې خو مهمې او داسې وې چې په اسانۍ سره زده کېدلې. په لږو ورځو کې یې ورته ایمېل ، چېټ ، ګوګل سرچ ، بحث فورمونو کې برخه اخیستل او نور ضروري شیان ورزده کړل.

جمال په دې ټولو شیانو ځان ښه پوئې کړ. د ایمېل نه وروسته ورته د ټولو نه د کار شی ګوګل سرچ انجن ښکاره شو.

"هلکه دا خو عجیبه بلا ده!" ځان سره به یې وویل. د نړۍ په مخ چې هره ورځپاڼه غواړې دا یې درته پېدا کوي ، چې هر ډول بحث غواړې ، هره موضوع یا معلومات دې پکار وي ، هر ډول خبرونه ګورې ، عکسونو سره علا قه لري ، دا نه وایي چې نشته. او بیا دا ایمېل او چېټ! دا خو هم ډېر د کار شیان دي. نه ترې سړی وزګارېږي ، نه پرې سترې کېږي او نه ترې مړېږي.

هغه سمدستي په کور کې د انټرنېټ تابیا وکړه او په دې دوو میاشتو کې یې د درواغجن خبره ټول انټرنېټ چاڼ کړ. د انګلیسي او پښتو یوه ورځپاڼه ، یوه وېبپاڼه او یو فوروم یې پرې نه ښود. په ډېرو ځایونو کې یې په خبرونو او کیسو خپل نظر هم ولیکه. په فورمونو کې یې خلکو سره بحثونه وکړل. ډېرو خلکو ته یې ایمېلونه ولیکل. ډېرو سره یې په چېټ ګپ شپ جوړ کړ. او بیا یې د نکریزې سره دوستي جوړه شوه.

"ولانټاین ډی دې مبارک شه" دا د نکریزې د ایمېل سرلیک و. هغه سرلیک ته ټک ورکړ او ټول ایمېل خلاص شو. دننه د یو لنډ پېغام سره یو ښکلی ګلاب په دوو سپینو لاسونو کې نیول شوی و. ګلاب به په مزه مزه خپلې پانې په داسې انداز خورې کړې لکه دوه سرې پستې شونډې چې د خبرو لپاره د یو بل نه ببلېږي او دا توري به ترې راووتل چې "ولانټاین ډی دې مبارک شه". د جمال لپاره دا منظره ډېره زړه راښکونکې وه. تر ډېر ساعته یې ورته کاته او خوند یې ترې اخیسته. بیا یې د نور لیک په لوستلو پېل وکړ:

"هائې زړګیه... هیله لرم چې روغ جوړ به یې. نن په ګرده نړۍ کې ولانټاین ډی دی. یانې د مینې ورځ ده. خلک دا ورځ خپلو مینانو ته د ګلانو او ډالیو په ورکولو لمانځي. دې سره مینه زیاتېږي. زه هم تا ته دغه دوه ګلان ډالۍ کوم او درته وایم چې ولانټاین ډی دې مبارک شه... نکریزه".

نکریزه د هغې د خپلې وېنا له مخې انګرېزه وه خو د افغانانو او افغانستان سره یې مینه او علاقه لرله نو ځکه یې په ځان نکریزه نوم ایښی و. هغې ورته په یو ایمېل کې لیکلي وه چې دا نوم یې ډېر خوښ دی. هغې ورته خپل یو عکس هم رالېږلی و او ورته ویلي یې وه چې پخوانی مېړه یې انګرېز و ، اوس طلاقه شوې ده او د خپل یو ځوی سره په یو کور کې ژوند کوي. او دا چې اوس یې کلک هوډ کړی دی چې بل مېړه به نه کوي او که کوي یې نو یو افغان سره به واده کوي. اوس داسې معلومېدله چې جمال سره یې په همدې غرض دوستي جوړه کړې وه. جمال خپل ځان ورته اته ویشت کلن ځوان او ناواده کړی ورښودلی و. حال دا چې د هغه د واده لس کاله شوي وه ، څلور بچي یې

هم درلودل او بل واده کولو ته يې هم زړه نه کېده. نکريزې ته يې درواغ صرف په دې وجه ويلي وه چې د هغې خبرې پرې ښې لګېدلې. هغې به داسې د مينې محبت او خوږې خوږې خبرې ورته کولې چې د واده په ټول لس کاله عمر کې يې کله د خپلې مېرمنې نه نه وې اورېدلې. دې خبرو د هغه دننه يو اور لګولی و. کله کله چې به يې ورسره په چټ کې دغسې ګپ شروع کړ نو د جمال په تندي به خوله راماته شوه او هر څو که مېرمن به يې د کور په کارونو کې بوخته وه ده ته به يې هيڅ پام نه و ، که پام يې هم وای نو هغه په ليک لوست نه پوهېدله ، خو ده به بيا هم کله کله د غل په څېر د خپلې مېرمن په لور وروکتل چې هسې نه پرې پوئې شي. بيا به يې په خپل ځان پورې وخندل او وبه يې ويل "رښتيا دي چې د غله په غره کې هم ځای نه وي".

"ښه! نو نن ولانټاين ډی دی!" يو ځل بيا يې خپلې مېرمن ته وکتل چې د کوټې نه بيرون په خيرنو جامو کې ناسته وه او لوښي يې مينځل. بچي يې څلور واړه ښوونځي ته تللي وه نو د هغوی تر بېرته راتګ پورې د جمال مشغولتيا انټرنېټ او د مېرمن يې لوښي او جامې مينځل وه.

جمال د ولانټاين ډی په هکله ډېر څه اورېدلي وه ، دا هم ورته معلومه وه چې دا د مينانو ورځ ده. مګر دا ورته نه وه ياد چې دا په کومه ورځ لمانځل کېږي. نېټې ته چې يې وکتل د فبروری څوارلسمه وه. د نکريزې ايمېل يې يو ځل بيا ولوست ، د ګلاب د شونډو نندارې يې هم بيا وکړه او په تصور کې د يې د نکريزې شونډو ته وکاته مګر هيڅ تصوير يې جوړ نکړای شو. ژر ژر يې د هغې څو زاړه ايمېلونه وکتل او د هغې عکس يې پېدا کړ. ښه په غور يې ورته وکتل ، بيا يې ايمېل back کړ او ګلاب ته يې وکتل. بيا هم هغه انځور نه جوړېده چې د هغه سترګې يې ليدو ته ترې وې. بيا يې يوه شېبه سوچ وکړ ، سمدستي يې کمپيوټر شټ ډان کړ او بېرون پله روان شو. مېرمن يې پسې غږ کړ "سړيه چېرته سربداله روان يې ؟ د دغه ميرات مړي کمپيوټر نه ټوله ورځ نه وزګاړېږې خو چې يوه دقيقه ترې راپاڅې نو بيرون مندې وهې ؟"

"نيم ساعت کې راځم" او ووت.

پوره ساعت وروسته بېرته د کور په دروازه راننوت. په لاس کې يې دوه د ګلانو غنچې او څه نورې ډالۍ وې. ټولې يې مېرمنې ته ورکړې او ورته وې ويل "نن په ګرده نړۍ کې د مينې ورځ ده. خلک چې په دې ورځ له چا سره مينه لري هغه ته ګلان او ډالۍ ورکوي. ځکه مې دا ګلان او دا ډالۍ درته راوړې. ګلان د مينې د ورځې د لمانځلو په خاطر او ډالۍ په دې خاطر چې زمونږ د واده لس کاله په خېر خېريت سره پوره شول".

مېرمن ته يې دا ناڅاپي بدلون ناشنا ښکاره شو. هغې د واده له ورځې وروسته د خپل مېړه څخه داسې خبرې نه وې اورېدلې. اوس د هغوی ژوند داسې شوی و چې بس د شپې ورځې تېرولو نوم ورکولای شې. خو اوس چې يې دا خبرې واورېدې په مخ يې د حيا رنګونه رابښکاره شول او زر کوټې ته ننوته. لږ ساعت وروسته چې يې پاکې جامې واغوستې او د جمال سره يې خبرې شروع کړې نو هغه د خپلې مېرمنې په شونډو کې د ګلاب هماغه انځور وليده چې د ده سترګې ورته ترې وې. په خندا سره يې وويل " تنده مې ماته شوه" او د کوټې دروازه يې بنده کړه.

د مړي واده

کال نولس سوه څلور اتيا و او واده د قوماندان ګلاب دين و. د باجوړ ايجنسۍ د مهاجرينو په هغه کېمپ کې چې مونږ پکې اوسېدو خواوشا دولس سوه کورنۍ مېشت وې او په هره برخه کې به خامخا يو يا دوه قوماندانان وو چې ځينې يې لږ او ځينې ډېر مشهور وو خو قوماندان ګلاب دين د کېمپ ټولو خلکو پېژنده. وجه يې د هغه دا عادت و چې هر ځای کې به يې د هر چا په کار کې کار لاړۀ. دا کار يې د ځينو خلکو خوښ و او د ځينو لپاره د ناخوښۍ سبب و نو ځکه د کېمپ هر تن به يا د هغه دوست و او يا دښمن. خو کله نه چې يې خپله کونډه خور وژلې وه نو په خلکو يې رعب داب نور هم زيات شوی و او دوستان خو دوستان دښمنانو يې هم د دې غېرت ستاينه کوله. کونډه خور يې د دوو کالو نه د هغه په کور کې اوسېدله ، بيا هغۀ چا ته ورکړې وه خو خور يې هغه سړي سره د تللو نه انکار کړی و او ويلي يې وو چې که کور کې پرې تنګ وي او خامخا يې ورکوي نو د خپلې خوښې د سړي سره به واده کوي. قوماندان صېب باندې دا خبره ډېره بده لګېدلې وه او خور يې شپه په شپه د کور نه په ګور کړې وه. دا پېښه تر ډېره وخته پورې د کېمپ د نرو او ښځو او ان د ماشومانو په ژبو اوړېده راوړېده.

په دغو ورځو کې چې زه يې کيسه کوم دا خبره مشهوره شوه چې قوماندان ګلاب دين د ځان لپاره چېرته يوه ماشومه جلۍ کړې ده. هغه ښځه لرله ، بچي يې هم وو او که خوښه يې وای نو ډېرې ښځې يې کولای شوې ؛ نو دا د ماشومې جلۍ خبره د خلکو يقين ته نه لوېده. کله چې به چا پوښتنه ترې وکړه نو هغه به ځواب ورکړ "ماشومه ده خو غټه به شي کنه ، دا ستاسو ښځې همداسې پېغلې دنيا ته راغلې دي که نه يو وخت ماشومانې وې ؟" مونږ يې ګاونډيان وو راته معلومه وه چې خبره رښتيا ده خو نورو خلکو به بيا هم ګومان کاوه چې قوماندان صېب هسې ګپ لګوي.

بيا ورو ورو د خلکو يقين راتۀ چې خبره رښتيا ده.

بالاخر د واده ورځ هم راغله.

د واده په ورا کې د ټولو نه مخکې مونږ وو ځکه چې قوماندان صېب هر ځو که دا خبره پټوله خو مونږ ته معلومه وه چې په کور دننه د لږ څه خفګان سره مخ دی. بل مونږ يې د ټولو نه نژدې ګاونډيان وو او يو څه لرې غوندې خپلوي مو هم ورسره لرله. نو دا مسئوليت په مونږ راواچول شو چې د ورا نه نيولې د مېلمنو تر پاللو پورې ټولې چارې په غاړه واخلو. همدا و چې په يو ډاټسن کې څو سړي ، څو ښځې او يو څو ماشومان کېناستو او په ناوې پسې لاړو.

د ناوې د پلار کور په يو بل کېمپ کې و. هغه قوماندان صېب ته ويلي وو چې په ورا کې به ډېر خلک نه راځي ځکه چې ډېرو خلکو ته ډوډۍ ورکول او تماشې کول د شريعت خلاف کار دی. بس يو ډاټسن او زيات نه زيات د پنځو يا شپږو کسانو جنج د هغه غوښتنه وه او قوماندان صېب يې دا غوښتنه په ورين تندي منلې وه. کله چې مونږ ورورسېدو نو د ناوې پلار د خپلو زامنو او نورو خپلوانو سره د کور نه بهر ولاړ و. مونږ سره يې سه ستړي مشي وکړه ، چای اوبه يې راکړې ، د لمانځه لپاره يې د جومات لاره راوښودله او چې له جوماته راستانه شو نو د خپلو پاتې پېسو خبره يې يادې کړه. قوماندان صېب زما تره ته شل زره روپۍ ورکړې وې نو هماغلته يې د هغه په لاس کېښودې. لږه شېبه وروسته يې خبر راکړ چې د ورا ښځې د ناوې سره په ډاټسن کې ناستې دي او ډاټسن تګ ته تيار دی. نو مونږ هم ډاټسن ته ورغلو او وروختو.

په ډاټسن کې بر سر ته يوه بوډۍ ښځه ناسته وه چې پورته يې نه کاتۀ خو ښکاره معلومېده چې ژاړي. په غېږ کې يې يوه معصومه جلۍ کلکه نيولې وه لکه ډارېږي چې څوک به يې ترې وتښتوي. د خواوشا شپږو کالو د عمر دا جلۍ ناوې وه. ورسره څنګ کې يوه بله جلۍ هم ناسته وه چې د ناوې همزولې ښکارېده او وروسته معلومه شوه چې د ناوې ورېره ده. دېخوا ترې يو غټ پکول په سر ، ببره ږيره په مخ او خړې پړې جامې په غاړه يو سړی ناست و چې د ناوې ورور و. نور ټول ډاټسن د هغو خلکو نه ډک و چې د قوماندان صېب د خوا نه په ناوې پسې تللي وو.

ناوې لکه چې د خپل واده نه ناخبره وي ، د ژړېدونکې مور په لور د کتلو په ځای يې د خپلې همزولې ورېږې سره ټوقې ټقالې کولې. ورېره يې د هغې نه لږه هوښياره معلومېده ځکه يې يو ځل ورته وويل:

"مخ پټ که ستا خو واده دی ، خلک درته ګوري"

دې خبرې سره ناوې ډاټسن کې په سپرو ټولو خلکو يو شکمن نظر واچاوۀ او بيا غلې شوه. خو داسې نيمه لار چې مو ووهله نو ورو غوندې يې خپل ورور ته وويل:

"لالا موټر ودروه ميتېزې کوم"

ورور يې په سر سپکه غوندې څپړه ورکړه او په قار يې ورته وويل "غلې کښه ته خو ناوې يې... واده دې دی". هغه غلې شوه خو مور يې په چيغو لاس پورې کړ. سړي خپلې مور ته هم په قار وويل چې غلې دې شي ګنې د ګاډي نه به يې ښکته ګوزار کړي. هغې د دې درکې هيڅ پروا ونکړه او ما ان تر هغه وخته په ژړا ليدله چې خپله ناوې لور يې د لاس نه کلکه نيولې د قوماندان صېب کور ته ننويستله.

قوماندان صېب او دوستانو خپلوانو يې چې ناوې کور ته په ننوتو وليدله نو د جهادي ټوپکونو نه يې د اور لمبې پورته کړې. داسې ناتاره ډزې چې تا به ويل اوس به دا دی اسمان په ځمکه راپرېوځي. د قوماندان صېب د جهادي سنګر يارانو پرېمانه کارتوس داسې والوځول لکه ايرې. يو چا داسې غلی غوندې شکايت هم وکړ چې "قوماندان صېب! دومره ډېرې ډزې څه پکار ؟"

قوماندان صېب کلاشنکوف په يو لاس کې پورته ونيو او وې ويل: " ټوپک د پښتون غېرت دی او ډزې کول د غېرتمن سړي کار دی ، خواوشا خلک به وايي په دې کېمپ کې دومره بې غېرته خلک پراته دي چې په واده کې ډزې هم نشي کولی".

د ټوپکو دا ډزې ان تر ماسخوتنه روانې وې. ماسختن د نژدې کورونو مشران او د کېمپ د لوی جومات ملا امام د قوماندان صېب حجرې ته راټول شوي وو. د ښې درنې مېلمستيا او د جمې له لمانځه وروسته نکاح هم وټړل شوه. د نکاح له ټړل کېدو سره سم د ډزو کړسا بيا پېل شوه. تر څه ساعته داسې معلومېده لکه د دوو دښمنانو ترمنځ چې ډزبندي ماته شوې وي. خو بيا ملا امام صاحب مداخله وکړه او خلک يې له ډزو کولو منع کړل. هغه ټولو خلکو ته د واده په فضيلتونو يو لنډ تقرير هم وکړ ، په اخر کې يې د قوماندان ګلاب دين ستاينه وکړه چې د ملا امام خبره يې منلې او ډوډۍ يې په سنت طريقه ياني د واده په سبا تياره کړې ده. بيا يې وويل "زه د ټولو مېلمنو او کوربنو نه ښېنه غواړم چې لږ په تادۍ کې درنه ځم خو څه وکړم سبا يو څو طالبانو ته درس ورکوم او د هغې لپاره بايد اوس نه کتابونه مطالعه کړم". قوماندان صېب ورته ښه ډېره مېوه په دسمال کې واچوله ، څو لوټونه يې د مېوې د پاسه کېښودل او په خوشحالۍ يې رخصت کړ.

د شپې په پخېدو سره نور خلک هم ورو ورو د حجرې نه تلل. په اخر کې يواځې د ناوې ورور ، يو څو د قوماندان صېب سنګري ملګري او نور مېلمانه ، او مونږ د ګاونډ هغه هلکان چې په واده کې مو د مېلمنو خدمت کړی و پاتې شو. مشران په کټونو کې څملاستل او مونږ په ځمکه توشکې وغوړولې خو د واده شپه وه خوب هيڅا ته نۀ ورتۀ. د قوماندان صېب يو ملګري د جهاد د سنګر کيسې شروع کړې چې بيا پکې د هغه نورو ملګرو هم برخه واخيستله او خپلې خپلې کيسې يې وکړې. په اخر کې د ناوې ورور هم په دې مجلس کې شريک شو او خپله يوه کيسه يې شروع کړه. خو هغه لا کيسه پای ته نه وه رسولې چې د قوماندان صېب د کور نه د يوې ماشومې جلۍ د چيغو اواز راپورته شو. د نيمې شپې په چوپتيا کې د چيغو دا اواز يو څه زړه دردوونکی و. په حجره کې موجودو ټولو کسانو يو ځل د ناوې ورور ته او بيا په خپلو کې يو بل ته وکتل. د لالټين رڼا دومره تېزه نه وه خو بيا هم د يو بل په تندیو دا پېغام ولوستل شو چې نور نيمه شپه ده ، د کيسو وخت نه دی بايد اودۀ شو ؛ نو سمدستي ټولو ځانونه داسې واچول لکه چې پاخه اوده وي. د ناوې ورور خو پکې خړېدار هم شروع کړ.

سهار د کېمپ د هرې خوا نه خلک د قوماندان صېب د کور په طرف ورمات وو خو نۀ پوهېدل چې ښادۍ ته روان دي که غم ته.

د کېمپ د بر سر يو سړي په لاره د روان ځوان هلک نه پوښتنه وکړه "الکه ته واده ته روان يې که مړي ته ؟"

"زه د قوماندان ګلاپ دين واده ته روان يم... مړی چېرته شوی ؟" هغه د ځواب ورکولو سره پوښتنه هم وکړه.

"زه هم واده ته روان يم خو زمونږ په کوڅه کې خلکو خبره کوله چې د قوماندان ګلاپ دين کره مړی شوی دی. چې څوک به مړ وي ؟"

"يره کاکا دا قوماندان اجيبه سړی دی هسې ډرامې جوړيي... مخکې به يې ويل چې تنکۍ جلۍ سره مې واده دی ، اوس پکې د مړي خبره راغله... چېرته مړي سره خو به يې واده نه يي کړی ؟" دې خبرې سره هلک په خندا شو. سړي هم ورسره بړق بړق وخندل.

مخامخ د قوماندان صېب د کور د خوا نه يو سړی راروان و چې دوی دواړه يې په خندا وليدل نو ورنژدې شو او په غوسه يې ورته ويل "وه وروره د قوماندان ګلاپ دين خوښې مړه ده او تاسو خاندئ! حجره او جومات پېژنئ که نه ؟"

لعنت

نن ګلزاده له خوبه په همدې اراده راپاڅېدلی و چې که هر څه کېږي خو حِنا ته به خامخا داسې څه وایي چې د زړه خبره يې پکې څرګنده شي. خو د دغې خبرې لپاره د مناسب ټکي پيدا کول د هغه لپاره يو جنجال جوړ شوی و. نور خو يې ځان ښه برابر کړو. جامې يې د هغې ورځې نه پاکې او وتُو کړې اغوستل شروع کړې وې چې حِنا ورته د درېم يا څلورم ډايجسټ د اخيستلو په وخت په لومړي ځل مُسکی شوې وه. خو نن يې په حجامت کولو ډېره خواري وکړه. د حجامت نه پس يې ژوند کې په لومړي ځل په مخ کريم ولګول او ځان يې ښه تيار کړو. بيا يې د "خواتين" ډايجسټ هغه ګڼه راواخيستله چې حِنا ترېنه غوښتلې وه او نن به ورپسې راتلله. د "خواتين" ډايجسټ دغه ګڼه يې ډېره په خواری پيدا کړې وه. ټوله ورځ ورپسې په مارکېټ کې ګرځېدلی و او چې د ډېر لټون او خواری نه وروسته يې د زړو کتابونو د يو دوکاندار سره پيدا کړه نو هغه د شلو روپو نه کمه نۀ ورکوله .ګلزاده ورته وويل "زۀ هم دا دَ کتابونو کار کوم. زړې ډايجسټې په پنځه روپۍ اخلم او په لس يې خرڅوم. ته يې راته په لس روپۍ راکړه". دوکاندار ورته وويل "زه هم زاړۀ ډايجسټونه په پنځه او لس روپۍ خرڅوم خو دا راسره چا ايښودی دی او راته ويلي يې دي چې د شلو روپو نه يې کم خرڅ نۀ کړې."

اخر هم ګلزاده ترېنه ډايجسټ مجبوراً په شل روپۍ واخيست ځکه چې هغه نۀ غوښتل چې حِنا ترېنه کوم ډايجسټ غوښتی دی هغه پيدا نشي .

هغه سره د "خواتين" ډايجسټ د دوو سوو نه زياتې ګڼې پرتې وې خو په دې ګڼه يې سترګې ډېرې ښې لګېدلې ځکه چې يو خو دا ګڼه حِنا غوښتلې وه او بل دا چې ډېره په خواری يې موندلې وه. يو ځل يې ورله بيا ټولې پانې واړولې راواړولې او چې ښه مطمين شو چې هيڅ کمی زياتی پکې نشته نو بيا يې خپله د کتابونو ګاډی راوويسته او د کراچۍ د جناح اسپتال د لويې دروازې سره څنګ ته په هغه ځای يې ودروله چې هره ورځ به يې پرې کتابونه خرڅول. او چې ټول کتابونه يې په ګاډۍ کې سم راسم کړل نو بيا د حِنا په انتظار شو.

ګلزاده ته معلومه وه چې حِنا به د دولسو بجو نه وروسته راځي خو بيا يې هم اخوا دېخوا کتل چې که چرته په نظر راشي. نن يې د کتابونو د خرڅولو سره هيڅ دلچسپي نۀ وه. بس انتظار و او ورسره د څه مناسبو لفظونو لټون هم په يو سوچ اخته کړی و. چې ډېر ستړی شو نو د "خواتين" ډايجسټ هماغه ګڼه يې راواخيستله او د ښځو يوه کيسه يې پکې لوستل پېل کړل. د ډايجسټونو په دې کيسو هغه ښه نۀ پوهېدۀ او په تېزۍ سره يې لوستلای هم نۀ شوې ، نۀ يې مخکې د ليک لوست سره شوق درلود ، خو چې د تېر يو کال نه يې د کتابونو دا کار پېل کړی و نو کوښښ به يې کاوۀ چې يو څه نا څه پکې ولولي او زده کړي. د ډايجسټونو په لوستلو به يې خپله اردو پخوله او د انګليسي کوم توري چې په خبرو کې استعمالېږي هغه يې ترې زده کول. کومه کيسه يې چې لوستله په هغې کې ورته ناڅاپه يو داسې منظر مخې ته راغی چې هلک کومې انجلۍ سره مينه کوي نو هغې سره په خبرو کې يې لومړۍ فقره دا وي " ته خو نن ډېره ښکلې ښکارې" په کيسه کې انجلۍ د دې فقرې په اورېدو ډېره خوشحاله شي. ګلزاده ډايجسټ بند کړ او په همدې فقره يې غور پېل کړ. که حِنا ته هم ووايي چې " ته خو نن ډېره ښکلې ښکارې" څو ځل يې حِنا ته د دې فقرې د ويلو پريکټس هم وکړ. خو بيا ورته دا فقره ېېخي ساده او د بې سواده خلکو ښکاره شوه. هغه غوښتل حِنا ته خپله لومړۍ خبره داسې وکړي چې دی پکې باسواده ښکاره شي. او د دې لپاره لازمي ده چې کومه خبره ورته کوي هغې کې د انګليسۍ توري هم وي. بيا يې فکر شو چې "ائي لَوْ يُو" که ورته ووايم نو څنګه به وي. خو دا هم ورته تکرار شوې او فلمي غوندې خبره ښکاره شوه. په دې باندې د حِنا د خفه کېدو امکان هم و ځکه چې هغې سره يې لا تعلق دومره پوخ شوی نۀ و چې دا ډول خبرې ورته وکړي. په زړه کې يې وويل "خدای خبر چې هغه هم راسره مينه کوي او که يواځې زه يې د مينې په اور کې سوځېږم."

ګلزاده لا په همدې کشمکش کې ډوب و چې حِنا يې خپل طرف ته راروانه وليدله. هغه چې د خپل پرېمانه ښايست سره پخپل کالجي انداز کې د کتابونو د ګاډۍ خواته راورسېده نو يو مُسکي سلام کولو سره يې د ګلزاده نه پوښتنه وکړه:

"ميرا ډايجسټ لا ئی هی آپ ؟"

ګلزاده د هغې د نرۍ مُسکا ځواب په دوه چنده مُسکا ورکړ او د هغې لپاره راوړی ډايجسټ يې سمدستي ورته راواخيست. حِنا د لسو روپو لوټ تيار په مُوتي کې نيولی و ګلزاده يې له ورکړ. ډايجسټ يې په خپل پرس کې واچاوه او بيا يې په طبي

کتابونو کې لاس وهل پېل کړل. دا د هغې عادت و چې که یو ډایجسټ به یې هم اخیستۀ نو په ټولو کتابونو کې به یې هم یو ځل لټون کاوۀ. ورسره ورسره یې لکه د هر کله پشان د کتابونو په هکله ګلزاده سره خبرې هم کولې. ګلزاده به هم د هغې د هرې پوښتنې د تفصیلي ځواب ورکولو کوښښ کاوۀ. په دې هم پوه شو چې حِنا نن لکه د نور کله پشان نۀ چغېرې. ښایي خپه وي. خو ګلزاده پخه اراده کړې وه چې نن به خامخا ورته خپله خبره کوي. یو ځل یې دا هم په زړۀ کې وویل چې خپله خبره به ښه په تفصیل سره په کاغذ ولیکم او بیا به یې په کوم ډایجسټ کې ورته کېږدم خو بیا به دغه خبره هم ورته مناسب ښکاره نۀ شوه. اخر یې زړۀ غټ کړ ، یو ځل یې ګېر چاپېره نظر واچولو او چې ښۀ مطمین شو چې څوک ورته متوجې نۀ دي نو د حِنا خوا ته ورنزدې شو او وې ویل:

"هم آپکي پراپرتي سی بهت متاثر هی"

د حِنا د مُسکا نه ډکه خوله یو دم بنده شوه او د ښایست نه پرقېدونکی مخ یې تک زیړ شو. لکه دا یوه فقره چې پرې د مرګ نه هم زیاته ترخه لګېدلې وي. په لاس کې نیولی د پېتالوجي زوړ کتاب یې په زوره کېښود او په یو ېرک سره یې وویل:

"کیا ؟..... تم میري پراپرتي سی متاثر هو ؟..... اُف ..... لعنت هو تم سب مردون پر! میری باپ اور بهائي کی درمیان بهي پراپرتي کا جګهڑا چل رهاهی.... تُم بهي اس چکر مین پڑګئ.... تُف لعنت....." او لکه د برق پشان تېزی سره روانه شوله .

د ګلزاده حال په دې نیمه دقیقه کې د کتو نه وتی و. هیڅ نۀ پوهېدۀ چې دا څه چل وشو. د حِنا په تېزه اردو پوه نۀ شو خو په دې پوه شو چې هغې د خپل پلار او ورور ذکر وکړ. په اعصابو یې وېره خوره شوه. "هسې نۀ چې اوس راپسې ورور او پلار راولي او څه بله معامله جوړه نشي." د ډاره یې په بدن ویښتۀ نېغ ودرېدل. زر زر یې کتابونه راغونډ کړل او ګاډی یې د دیرې پر مخ رهي کړه.

دیرې ته چې ورسېد نو دروازه یې ځان پسې کلکه بنده کړه او کټ کې څملاست. په یو مخ یې څلور پینځه سګرېټ وڅکل او بیا بیا یې په دې معامله غور وکړ. سهار چې پاڅېدلی و نو ډېر خوشحال او تازه و خو اوس یې حالت بېخي بدل و. په یوه خبره هر څه اپوټه شول. چې ښۀ غور یې وکړ نو په خپله خبره کې ورته څه ګډوډي ښکاره شوه. ورو غوندې د کټ نه پاڅېد ، خپلې د کتابونو ګاډی ته ورغی ، یوه ډکشنري یې راواخیستله او د لږ لټون څخه وروسته یې پکې د "پراپرتي" توری پیدا کړ. اوله مانا یې ورته لیکلې وه "جائیداد". د هغه سترګو ته د حِنا د غم او غوسې هغه ټول منظرونه یو په یو بیا راغلۀ او ذهن یې په تېزی سره کار پېل کړ. بیا یې یوه د اردو ژبې او انګلیسي ډکشنري راواخیستله او چې هلته یې د "شخصیت" توری وکاتۀ نو مانا یې ورته لیکلې وه "پرسنالټي."

حال دا دی

د تورخم د لویې دروازې څخه شل پنځه ویشت قدمه شاته د کوم زوړ هوټل مخې ته چې زه ولاړ وم ، هلته نۀ یواځې د خواوشا ټول دوکانداران ، مزدوران او تلونکي راتلونکي مساپر بلکې په ډیوتۍ ولاړ ملښې والا هم راټول شوي وه او ټولو مخامخ د شمشاد غر په لور داسې په توجو کتل لکه سینما هال کې چې د یو ښۀ فلم اخري منظر ته ساه نیولي ناست وي او په دې تلوسه کې وي چې اوس به څه کېږي. په هغه ګڼ ګوڼ بازار کې داسې چوپتیا خوره شوې وه چې د نسوارو اچولو او ټُوکلو عمل هم شور محسوسېدۀ. مخامخ د سیمې تر ټولو جیګ غر شمشاد د تورخم د دروازې نه پورته لمنه کې د تېرو دوو ساعتونو نه د ژوند او مرګ یو عجیبه منظر و چې یوې خوا ته یې هلته راټول شوي په سلګونو خلک د "اوس به څه کېږي ؟" په تلوسه کې اچولي وه او بلې خوا ته یې د وېرې او کرکې نه په هر چا غونی ځیګ کړی و.

منظر او پس منظر داسې وو چې د تېرو څو ورځو راسې د جلال اباد څخه تر شمشاد غر پورې پرته سیمه کې د افغانستان د دوو لویو جهادي قوماندانانو الحاج قهرمان او انجینیر حزب الله د ځواکونو ترمنځ د سیمې په واکداری داسې سخته جګړه روانه وه چې د جلال اباد نه تورخم پورې د تلو راتلو لارې یې بندې کړې وې. د شمشاد په غړۀ او خواوشا ته سیمه کې جګړه هم د څو ورځو نه روانه وه خو په هغه ورځ د شمشاد په مخامخ لمنه کې د الحاج قهرمان اووه جنګیالي د وسلې او خوراک د ختمېدو له امله لاندې د تورخم په لور د راتښتېدو په هڅه کې وو چې د انجینیر حزب الله جنګیالي ورپسې د بره خوا نه راواوُختل او ډزې یې پرې پېل کړې. په دغو ډزو کې د الحاج قهرمان یو جنګیالی ولګېدۀ او مخ په ښکته دومره ځای پورې راورغښته چې د آه و فریاد اواز یې لاندې تورخم کې ولاړو تماشه کوونکو اورېدۀ. او په کومه تیږه چې یې سر پروت و د هغې نه څخېدونکې نرۍ نرۍ وینه هم هر چا لیدله خو په هغه پسې د ورختلو زړه په هیچا کې نۀ و ځکه چې د هغه مخالف "مجاهدین" لا بره ولاړ وو. او که څوک د لوي زړه خاوند پیدا شوی هم وای نو هغه له قانون اجازه نۀ ورکوله ځکه چې د مرګ او ژوند دا لوبه د افغانستان په خاوره روانه وه او تماشه کوونکي یې د پاکستان په خاوره ولاړ وو او د دواړو په مینځ کې یوه لویه دروازه ده چې هغه وخت ورته یو غټ قلف پروت و.

د ټپي شوي تن نور شپږ ملګري د ډزو سره سم د یوې غټې تیږې لاندې جوړې شوې مورچه کې پټ شول چې له برید کوونکو څخه یواځې یو څو قدمه لاندې وه.

د شمشاد د افغانستان د اړخ دغه لمنه د تورخم د بازار پاکستاني اړخ ته داسې مخامخ ده چې هلته ولاړو تماشه کوونکیو په مورچه کې پټ شوي کسان ، په هغوی برید کوونکي او اَن تر دې چې لاندې رغښتلی زخمي هم لیدلو خو برید کوونکیو د خپلو روسي بوټانو نه پینځه قدمه لاندې مورچه او په هغې کې پټ شوي مخالفین نۀ لیدل. هغوی په لاسونو کې ډک کړي کلاشنکوف مشینونه نیولي وو او په احتیاط احتیاط یې اخوا دېخوا یو یو قدم جیګاوه. اخر درې واړه برید کوونکي د هغې ګټې سر ته راورسېدل چې بالکل لاندې ترې مورچه وه او د هغوی شپږ تنه مخالفین پکې پټ شوي وو. په دې منظر کې چې د دواړو مخالفو ډلو حالت هر څه و ، و به خو د تورخم د تماشه کوونکیو د توجو کیفیت د لیدلو وړ و. دې کیفیت پوره یو ساعت ټول خلک په خپلو خُوَلو کې ډوب کړي وو او ټولو په وازو خولو او بېرته سترګو د مخامخ غر په لور کاتۀ. دې کې ناڅاپه درې واړو بریدکوونکیو د مورچې مخې ته راودانګل او د سترګو په رَپ کې یې مورچه د انساني غوښو او وینو په ډنډ بدله کړه. بیا یې یو بل ته وخندل او په ډاډه زړونو د شمشاد په سر واوختل.

لدې وروسته د تورخم تماشه کوونکیو کې ځینیو وژونکیوته ، ځینیو وژل شویو ته او ځینیو دواړو ته کنځلې وکړې ، ځینیو پکې خپل تاثرات له ځانونو سره خوندي وساتل او په خپلو خپلو کارونو پسې یې حرکت وکړ. لږ ساعت وروسته هوټلونه د کړاهي غوښې او کباب خوړونکیو نه ډک شول ، مزدوران په خپلو خپلو کارونو بوخت شول او ټول خلک خوارۀ وارۀ شول. داسې ښکارېده لکه یو ساعت د مخه چې هلته ادیره وه او اوس پرې بازار جوړ شو. د تلونکیو راتلونکیو خلکو د خبرو نه معلومه شوه چې زخمي شوی تن هم د ډېرې وینې د بهېدو له امله "شهید" شوی دی. تماشه پای ته ورسېده خو زما تلوسه لا په ځای وه. زه په دې سوچ کې وم چې خدایه دا اووه کسان به څوک وو ؟ دوی به د افغانستان د کوم ولایت وو ؟ د دوی کورونه او بچي به په څه حال وي او دا ټوټې ټوټې وجودونه چې د دوی کورونو ته ورسېږي نو هلته به د غم او ماتم څه منظر وي ؟. د دې ټولو خبرو د معلومولو یواځینۍ لاره اخبار و او اخبار ته تر سبا انتظار کول وو.

زه کله کله اورم چې انتظار د مرګ نه هم زیات سخت دی ، خو دا خبره راته عملي په هغه وخت شوه چې نیمه ورځ راته د قیامت هومره اوږده شوه. ورځ چې ټبره شوه نو ویل مې چې شپه خو به په خوب تېره شي خو خوب چېرې و ؟ له ډېر کوښښ وروسته چې به مې سترګې پټې شوې نو زه به د تورخم د لویې دروازې نه شل پنځه ویشت قدمه شاته د همغه زوړ هوټل مخې ته ولاړ وم او مخامخ د شمشاد غر په لور به مې کتل. هلته د یوې ګټې په سر درې کسان د ډکو کلاشنکوف ماشینونو سره ولاړ وو او خپل مخالفین یې لټول. مخالفین یې شپږ کسان وو چې د ګټې لاندې مورچه کې پټ شوي ناست وو. دې کې به ناڅاپه هغو درې کسانو د ګټې لاندې د مورچې مخې ته راودانګل او د سترګو په رَپ کې به یې ژوندي انسانان د وینې او غوښې په ډېري بدل کړل. دې سره به ما یو ټوپ وکړ او راویښ به شوم. چې په کوټه کې به مې ګېر چاپېر وکاتۀ نو داسې به مې محسوس کـــــړه چـــــې زه پـــــه خپلـــــه هـــــم پـــــه هماغـــــه مورچـــــه کـــــې ناســـــت یـــــم.

بیا زما تصور پخپله د وژل شویو کسانو یو کور ته ځان ورساوه. هلته په دوو کټونو باندې ببل ببل سپین څادرونه کلک تړل شوي وو او ګېر چاپېر د ښځو ، ماشومانو او ځوانانو ژړا انګوُلا وه. یوې بوډۍ ښځې ځان د ځمکې ځمکې ویشتلو او په زوره زوره یې چیغې وهلې. دوو کسانو هغه د لاسونو او پښو نه کلکه نیولې وه او د یوې کوټې طرف ته یې رابښکله خو هغې د مړو د کټونو طرف ته زور کاوه او چیغې یې وهلې. په چیغو چیغو کې هغې ډېر څه ویل خو زه یې په دې یوه خبره پوه شوم "ماته یې مخونه رابښکاره کړئ چې زه یې یو ځل ښُکل کړم".

ما هلته د ولاړ یو سړي نه پوښتنه وکړه چې دا بوډۍ ښځه څوک ده ؟ هغه کټونو ته په اشاره سره ځواب راکړ چې دا د دوی دواړو مور ده. ما هغه ته لږ په مړغوني غږ وویل چې دوی یې پرېږدي ولې نۀ چې یو ځل دا خپل بچي وویني او ښُکل یې کړي ؟ هغه د سترګو نه اوښکې وچې کړې ، یو ځل یې ماته حېران وکتل او بیا یې په ژړغوني غږ وویل " ګورې نۀ چې په کفنونو کې یې کلک تړلي دي! وجودونه خو یې داسې دي لکه قصاب چې د قیمې لپاره ټکولي وي نو دا غریبه به یې کوم ځای ښُکل کړي ؟".

زما غونی ځیګ ځیګ شو او ډېر په مشکله مې دا ټول تصور د خپل ذهن د پردې نه وشنډه.

سهار وختي د هر څه نه وړاندې زه بازار ته په اخبار پسې لاړم او چې اخبار مې راواخیست نو هم هغلته د سړک په غاړه یې لوستلو ته ودرېدم. د اخبار د سُوپر لیډ (غټ خبر) د کتو سره مې ټول وجود لکه د فالج د مریض پشان په رپېدو شو. د اخبار په تندي ، یعنې د اخبار د نوم دپاسه د یو هلک د واده عکس لګېدلی و ، بیا ورپسې د اخبار د هغې ورځې تر ټولو لوي خبر و او بل سر ته یې د هم هغه عمر د یو بل هلک د واده عکس لګېدلی و. د دواړو عکسونو سایز یو و. د یو هلک په مخ نرۍ نرۍ او د بل په مخ توره ګنډه ږیره وه خو د واده خوشحالي د دواړو په مخونو یو شان وه. د دواړو عکسونو ترمنځ سُوپر لیډ و چې: "د افغانستان د دوو لویو جهادي مشرانو د زامنو ودونه وشول". "د تفصیلاتو سره سم د انجینیر حزب الله د زوي د لومړي واده څلور کاله وشول خو هغه د اولاد له نعمت څخه بې برخې و نو په فرانسه کې یې د افغانستان د سفیر د لور سره دویم واده وکړ. او پرون یې د واده مراسم په لوړ کچ ترسره شول. الحاج قهرمان چې د دې خپلوۍ نه لا پخوا خبر و ، نو هغه هم د خپلې سیالۍ د برابرولو لپاره خپل زوي له په جرمني کې د یو لوي افغاني تاجر د لور سره واده وکړ. دا د هغه هم دویم واده دی. د یادونې وړ ده چې دواړه مشران هم دوه دوه مېرمنې لري".

په نور اخبار کې د بېلابېلو هېوادونو ، ګوندونو ، ډلو ټپلو او شخصیاتو له اړخه د دغو دواړو ودونو مبارکیانې او د روښانه راتلونکي دعاګانې.....

د سلو روپو لوټ

" یوه ، دوه ، درې..... څلور پنځوس" قاري صېب د څلور پنځوسو ډوډیو د شمارلو څخه وروسته یو ځل د عبدالله په مخ یو شکي نظر واچاوه ، بیا یې ټولې نیمې نیمې ډوډۍ یو خوا ته کړې او روغې روغې بل خوا ته. بیا یې نیمې نیمې ډوډۍ د یو بل سره د نیم شوي طرف نه وکتلې چې چېرته عبدالله پخپله خو نۀ دي نیمې کړې او چې ښه مطمین شو چې هره ډوډۍ د بېل بېل کور ده نو ټولې ډوډۍ یې د وظیفې د څادر په پلَو پټې کړې او عبدالله ته یې وویل:

"د مانځه وخت نژدې دی راځه اودس وکه"

دې خبرې سره سم هغه پخپله د اودسونو ځای ته ورغی. عبدالله ورته "ښه" وکړ خو د اودسونو ځای ته د تللو په ځای یې هماغلته د طالبانو په کوټه (خُونه) کې پَکی ولګاوه او یوې بسترې ته ډډه شو.

هغه د سُور اوږې په تود لمر کې دوه ځله په ټول کلي کې ګرځېدلی و او د څلورپنځوسو کورونو نه یې وظیفه راټوله کړې وه. د کوټې نه بهر په ټول جومات کې ، په ځانګړې توګه د اودسونو په ځای کې ډېر بیروبار و ځکه چې د جُمعې په ورځ خلک لمانځه ته زیات راتلل. د جومات د طالبانو امیر - چې د جومات ملا امام هم و - او د کلي خلکو استاذ بالۀ ، ښه په جوش کې لګیا و مسئلې یې کولې. د عبدالله نیت دا و چې تر څو امیر صېب مسئلې کوي تر هغې به دی په کوټه کې لږ ځان دمه کړي او چې څه وخت خطبه شروع شي نو اودس ته به ورشي. ایله یې د تود لمر اثار د مخ نه په کمېدو شوي وو چې د امیر صېب تقریر ته یې پام وګرځېد. هغه ښه په جوش کې لګیا و ، ویل یې: "وَلا تَشْتَرُووو بِآیاتِي ثمناً قلیلاً..... او مۀ اخلئ.... په ایاتونو زما.... پېسې لږې.... یعنې..... زما ایاتونه مۀ خرڅوئ... په مطلب پوه شوئ کنه ؟ .... خدای پاک وایي چې زما کلام مۀ خرڅوئ..... ((په لږو پېسو یې مۀ خرڅوئ)) نه مطلب دا دی چې دا دنیا د الله پاک په نظر کې د ماشي د وَزر اومره قدر هم نۀ لري....."

امیر صېب په دې مسئله ښه په تفصیل سره بحث وکړ او د قران مجید د مختلفو ایاتونو ، د مبارکو حدیثونو او د فقهې د لویو لویو کتابونو په حوالو یې دا ثابته کړه چې د قران پاک په ختم پېسې اخیستل او ورکول ، یا ډوډۍ خوړل او ورکول حرام دي .

عبدالله دا ټول تقریر په غور سره واورېدۀ. د تقریر پر مهال یې دوه درې ځل د جېب نه د سلو روپو هغه لوټ راواخیستۀ چې د وظیفې راټولولو په وخت ورته د کلي یوې ښځې په ختم کې ورکړی و. د تقریر په اخر کې هغه پاخېد ، د جومات نه ووت او د کلي په مینځ کې د یو ښه ساعت د مزل کولو نه وروسته هماغه کور ته ورغی چې دوه ساعته د مخه پکې د قران شریف ختم شوی و او عبدالله ته پکې هم سل روپۍ ورکړل شوې وې. د خپل عادت تر مخه د کور په دروازه بې له کومې اجازې ورننوت. د کور یواځینۍ ښځه همدغه وخت د اودس لپاره کېناستلې وه او په داسې حالت کې نۀ وه چې څوک دې خوا ته ورشي خو عبدالله نېغ ورغی. هغې د عبدالله په لیدلو زر خپلې جامې راټولې کړې او د ډېرې غوسې نه تکه سره شوه. زړه یې وغوښتل چې عبدالله ته یوه کلکه څپېړه ورکړي خو د صبر نه یې کار واخیست او ښه په قهر یې وویل:

"څه مرګ غواړې چنیه! چې بیا راغلې ؟ بیا دې امیر صېب په ډوډۍ نۀ دی مور شوی ؟"

عبدالله په موټي کې نیولی د سلو روپو لوټ بې د څه ځواب ورکولو وروړاندې کړ او په خورا معصومانه انداز یې وویل:

"دا واله "

ښځه پوه شوه چې دا هماغه لوټ دی کوم چې یې په ختم کې ورکړی و ، نو نوره هم غوسه ورغله. خو چې د عبدالله په معصوم او لمر سُور کړي مخ یې سترګې ښخې شوې نو داسې ورته محسوس شوه لکه د عبدالله په جامو کې چې د هغې مړ شوی زوی ورننوتلی وي او مخې ته یې ولاړ وي. د هغې یواځینی زوی د عبدالله په عمر کې د یوې خطرناکې ناروغۍ له امله مړ شوی و. هغې ته د خپل مړ شوي زوی دا عادت هم رایاد شو چې کله به یې روپۍ ورکړې او هغه به بیا په څه خبره خفه شو نو روپۍ به یې بېرته راوړې او ور وبه یې ویشتلې. خو عبدالله د هغې روپۍ په لاس کې نیولې وې او لاس یې د هغې په لور اوږد کړی نیولی و. د زوی رایادېدو سره د هغې سترګې د اوښکو نه ډکې شوې خو زر یې بېرته وچې کړې ، په ډېره مینه یې د عبدالله په سر لاس رانښکو او په حېرانتیا سره یې ورته وویل:

"ولې!!!!! ولې یې ناخلې هو ؟"

" امیر صېب وَئي چې دا حرامې دي" عبدالله ځواب ورکړ.

ښځه نوره هم حېرانه شوه او د چیغې په انداز یې وویل: "حرامې دي.....!!!!!"

همدغه وخت يوه ګاونډۍ ښځه راغله او په دروازه د راننوتلو سره يې نارې جوړې کړې: "بي بي جانې..... يه بي بي جانې!! مونځ دې وکو که نا ؟"

" مونځ مې خاورې وکو ، ته راشه د دې چنې خبرې خو لرې واوره" بي بي جانې ځواب ورکړ .

ګاونډۍ ښځه اوس کور ته پوره راننوتلې وه. هغه يو ځل عبدالله ته مُسکۍ شوه او بيا يې د بي بي جانې نه پوښتنه وکړه چې چنې څه وايي. بي بي جانې په ځواب کې ورته وويل:

"سار مې ختم کؤ نو دا هم راغی. يو څو اياتونه يې راسره وويل ، چې تو (تلو) نو سل روپۍ مې ورکړې. اوس يې راپسې واپس راوړې دي وَئي چې دا حرامې دي"

" وئ موړې مړه مې کې....!" هغې دواړه لاسونه سينې له يورې او د عبدالله په لاس کې د سلو روپو لوټ ته يې هم په غور غور وکتل .

" زه نۀ وَيم ... امير صېب وَيي چې حرامې دي" عبدالله ګاونډۍ ښځې ته سپيناوی وکړ.

" څه وَيي چې ولې حرامې دي ؟ مونږ د چا نه غلا کړې ده يام سوال کړی دی ؟ ؟" بي بي جانې په عبدالله سترګې راوويستلې خو هغه زر په خندا شو لکه چې وايي {ته دومره غټه ښځه يې او په دې وړه خبره هم نۀ پوهېږې} او په هماغه خندا کې يې ځواب ورکړ:

"نا... دسې ويي چې په ختم پېسې اخيستل حرام دي"

دواړو ښځو د دې خبرې په اورېدو يو "وئ" وکړ او په خپلو خپلو خُلو يې لاسونه کېښودل .

" دې شي ته اوګوره او دې خبرو ته يې اوګوره!" ګاونډۍ ښځې بي بي جانې ته وويل " ته به وَی چې چرته لوي مولیي صېب دی او منارضې يې کړې دي"

" خلک د ثواب دپاره ختم کئ او د ثواب دپاره خېرات هم ورکئ نو پدې کې حرام څه دي ؟" بي بي جانې دا ځل د عبدالله په ځای د ګاونډۍ ښځې نه پوښتنه وکړه .

" ای خورې!" ګاونډۍ ښځې د يو سور اسويلي سره وويل "نوي نوي مولايان راووتل او نوي نوي دينونه او مسئلې يې راپيدا کړې. اغه ورځ د رشيدې پلار هم ويل چې مولیي صېب ويي چې ختم کول او خېرات او سخات کول ګناه ده... ويل يې چې استاذ د بر کلي د مُلا سره په دې منارضه هم وکړه"

د بي بي جانې لمونځ کولو ته تادي وه او دا خبرې پرې څه بدې غوندې هم لګېدلې نو د ځان خلاصولو لپاره يې عبدالله ته په خوَږه پسته ژبه وويل:

" ته خو ماشوم يې زويه!... که استاذ ويي چې حرامې دي نو هغه له يې مه ورکوه ، ځانله پرې څه شی واخله.... ښه... اوګوره دا جامې دې څومره خيرنې شوې دي ؟.... دا هم بيا راوړه چې درله وې وينځم ښه..... هله زما بچی دی!!"

" دا واله هو ، زې نالم" عبدالله د هغې د خبرې په ځواب کې د سلو روپو لوټ لرې نور هم وروړاندې کړ.

" واله کنه ، مولئي صېب له يې مه ورکوه..... ځانله به پې څپلۍ يا بل څه والې" ګاونډۍ ښځې ورته وويل.

" نا... ، زه بيا ګنانګارېږم" دې سره هغه د سلو لوټ ببخي د بي بي جانې په لاس کې ورکېښود او بيا په منډه د کور نه ووت. دواړو ښځو ورپسې نارې ووهلې خو هغه شاته ونۀ کاتۀ او تر جوماته يې ځان په منډه ورساوۀ.

عبدالله چې جُومات ته ورسېدۀ نو د جُمعې لمونځ شوی و او ډلې ډلې خلک د جومات نه بهر وتل. هغه په دې فکرمند شو چې د جَمعې لمونځ ترېنه لاړ خو په دې نيم نيم غټېدۀ چې حرامې پېسې يې ببرته هغې ښځې ته ورسولې. زړه زړه کې يې کړل رېبل چې که امير صېب د دې خبرې نه خبر شو نو څومره به خوشحال شي .

جومات ته په رسېدو سره عبدالله نېغ د طالبانو کوټې ته ننوت. کوټه کې دوو طالبانو په درې لوښو کې بېل بېل اينګلی (کتغ) په ستوپ تودوۀ. يو لوښي کې يواځې غوښه وه او نورو دوو لوښو کې ډول ډول سبزيانې ، دال او غوښې ګډوډ وو. عبدالله چې په کوم څادر کې وظيفه د کورونو نه راغونډه کړې وه هماغه يې لکه د دسترخوان خور کړ ، ډوډۍ يې پرې يو او بل طرفته خورې کړې او د راټولو کړو ډوډيو نه يې پينځه سپينې او پستې ډوډۍ په يو بېل پاک څادر کې تاو کړې. نورو دوو طالبانو چې ټول لوښي تاودۀ کړل نو يو لوښی يې د دسترخوان يو او بل يې بل سر ته کېښود او د غوښې کاسه يې د بېلو شويو ډوډيو سره بېله کېښوده. بيا يو طالب په جومات کې ټولو طالبانو ته غږ وکړ چې ډوډۍ تياره ده. په يوه دقيقه کې ټول طالبان د دسترخوان نه ګېرچاپېر کېناستل. ټولو بسم الله ويله او ډوډۍ ته يې کاتۀ خو د خوړلو جرئت هيچا هم نۀ کاوۀ. تر څو چې امير صېب او قاري صېب هم کوټې ته راننوتل او د نورو طالبانو نه يو قدم په ډډه پروت کټ کې کېناستل. يو طالب د غوښې

کاسه او په څادر کې ببلې کړې ډوډۍ د کټ مخې ته وړوکي غونډې خیرن مېز باندې کېښودې او چې څنګه امیر صېب او قاري صېب په ډوډۍ خوړلو باندې پېل وکړ نو نورو طالبانو هم خوراک شروع کړ.

" بِدَعْتیان خو نن ښۀ غُوسه وو...!" قاري صېب ډوډۍ نه د بس کولو سره سم امیر صېب ته په مفغنه عربۍ کې وویل. ورسره یې داسې کړه غونډې سترګه هم ووهله .

"پرېږده چې پته یې ولګي" امیر صېب ورته په پښتو کې د فاتحانه موسکا سره وویل .

" اَ یؤ جُوماتی خو ډېر ګرم و. ویل چې د جُومې تقریر کې دا خبرې کول څه دلیل لري" قاري صېب هم پښتو کې خبرې پېل کړې .

"وایي به.....! چې د جُومې تقریر کې ونۀ کُو نو چرته بَی کوو ؟" امیر صېب دا خبره په داسې انداز کې وکړه لکه وایي چې {زه د هیڅا نه نۀ ډارېږم}.

طالبانو هم ډوډۍ بس کړه. عبدالله کاسې یو خوا ته کړې او د ډوډیو څادر یې د دواړو طرفونو نه داسې راتول کړ چې پاتې شونې ډوډۍ پکې راپنډ شانې شوې. یو طالب هغه د کوټې نه بهر یو ګوټ ته د نورو ډوډیو سره د اوچېدلو لپاره واړولې .

قاري صېب ، چې د ډوډیو دې پنډ ته یې خواږۀ خواږۀ کاتۀ ، امیر صېب ته وویل:

"چنې خو نن بالکل پوره ډوډۍ راوړې وې"

"پرون دې وران وران والی (وهلی) و. خېر دی ماشوم دی لږه اوسله کوه" امیر صېب ځواب ورکړ. په خبرو خبرو کې یې د سر نه سپین رومال هم لرې کړ او د کړکۍ په سر یو مېخ ته یې واچاوۀ.

" ته په دې نۀ پَیږې امیر صېب! دا خو به دې اوربدلي وي چې چرته ډب یې التە ادب یې ، او د چنې مثال خو د کم اصلې ښځې دی ، چې څومره د ډب د لاندې وي اومره به په ادب وي. دې کې زما ډېرې تجربې شوې دي او د چنو د سمولو خو استاذ یم استاذ".

"استاذ یم استاذ" ویلو سره یې د عبدالله طرفته هم وکتل چې ورسره ناستو ټولو طالبانو هم د هغه په لور وکاتۀ. عبدالله سر ښکته کړ.

قاري صېب بیا امیر صېب ته مخ وروارۀاوۀ او ورته وې ویل: "زه وَیم چې د ماښام وظیفې له دې ورسره دا ایساق هم ځي چې د ټولو کورونو نه وظیفه راټولوي. دا بانه به یې هم ختمه شي چې ایریږم"

امیر صېب د نیمې دقیقې د غور نه وروسته په اثبات سره ځواب ورکړ:

"سمه ده ، ماښام کې دې ورسره ایساق ځي"

د دې خبرې سره یې اسحاق ته هم وکتل چې هغه څه وایي.

هغه غلی ناست و ، نۀ یې انکار وکړ او نۀ اقرار. بس فېصله په همدې شوه چې هر ماښام به اسحاق هم د عبدالله سره وظیفې له ځي تر څو د ټولو کورونو نه وظیفه راټولېږي چې ډوډۍ ډېره راځي. همدغه وخت و چې د امیر صېب او قاري صېب "راپورتر" حضرت جان وویل:

"عبدالله نن د جُومې په مانځه کې نۀ و"

دې سره ټولو طالبانو د امیر صېب او قاري صېب د سترګو په تعاقب د عبدالله په لور وکتل. د یوې ثانیې لپاره عبدالله وډاربدۀ ځکه چې د لمونځ نۀ کولو سزا ورته ښه معلومه وه خو بیا یې چې خپلې "کارنامې" بیانولو ته خوله جوړه کړه نو زړه یې ډاډه شو. خو مخکې لدې چې هغه څه ووایي ، امیر صېب د ګوټې په اشاره خپلې خوا ته وروغوښت. عبدالله چټک پاڅېد او د امیر صېب او قاري صېب مخې ته ودرېد .

" ریشتَی دې نن د جُومې مونځ ندی کړی ؟" امیر صېب ترپنه پوښتنه وکړه .

" زه هغه کور ته ورغلی وم ، چې راغلم نو جَمه شوې وه"

" کوم کور ته ؟"

" د کلي هاغه بر سر کې دی.... ما له یې سل روپۍ راکړې وې!.... اَ ښځې ختم کړی و.... ما له یې په ختم کې سل روپۍ راکړې وې. تا مسئلو کې وویل چې دا حرامې دي نو ما بېرته وروړې.... ور مې کړې او..."

" کړس...." امیر صېب د زړه د تَل نه عبدالله له څېړه ورکړه. د غوسې یو ناشنا کېفیت ورباندې راغی چې په هغه به کله کله راتۀ. عبدالله دواړه لاسونه کلک په مخ کېښودل خو د امیر صېب د لاس نقشه ورباندې بیا هم ښکاربده. هغه په خپل

ځای ولاړ و ، پښې يې اوارې رپېدې او د لاسونو لاندې يې ماته ماته ژړا پېل کړه. د امیر صېب سترګې سرې سرې راووتې او په چیغه سره يې وویل :

" د ... بچیه!.... زما د دې ..... اومره خو لا هُم نۀ يې. ستا د مسئلو سره څۀ کار دی ؟"

ټولو طالبانو او قاري صېب په یوه سترګه عبدالله ته او په بله امیر صېب ته کتل خو هیڅا هم څه نۀ ویل .

" اَلته کښنه!" یوه دقیقه وروسته قاري صېب عبدالله له دیکه غوندې ورکړه. عبدالله د کوټې ګوټ ته کښناست ، سر يې په زنګنونو کې ښکته کړ او غلې غلې ژړا يې کوله. د لسو دقیقو لپاره په کوټه کې یوه ډاروونکې چوپتیا خوره شوه. اخیر د امیر صېب قهر سوړ شو ، یو سوړ اسویلی يې وکړ او په قاري صېب او نورو طالبانو د یو یو نظر اچولو نه وروسته يې عبدالله ته وکتل. هغه تر اوسه سر په زنګون ناست و ، خُوْړ خُوْړ يې کول .

" مۀ ژاړه....! راپاڅه.... ، دلته راشه" امیر صېب عبدالله ته وویل.

هغه پوزه په لمن پاکه کړه ، یو لاس يې په مخ ایښی و او په بل يې سترګه سُولوله. د امیر صېب مخې ته ورغی او ودرېد.

" دېڅوا که.....!" امیر صېب ورله لاس د مخ نه لرې کړ. بیا يې ورته وخندل: " ته دومره نۀ پَیړې حِماره! زمونږ خرچه خرابی ؟..... مسئلې خو زۀ خلکو ته کوم تاته خو يې نۀ کوم. ته خو چنې يې ستا يې د دې خبرو سره څه کار ؟..."

عبدالله ته یاد شو چې هغې ښځې ورته همدا ډول خبره کړې وه. سلګۍ يې بندې کړې ، پوزه يې یو ځل بیا په لمن پاکه کړه او امیر صېب ته يې وکتل. امیر صېب محسوس کړه چې سترګې يې اوس هم د ژړا نه ډکې دي نو په خندا يې ورته وویل:

"ځه اوس کښنه!..... مانښام به درسره ایساق وظیفې له لاړ شي. اوس پویي شوې چې د ځانه حِمار مۀ جوړوه.. ښه ."

عبدالله د سر په خوځولو ځواب ورکړ ، د نورو طالبانو نه لږ ډډې ته کښناست او سر يې بیا په زنګنونو کې ښکته کړ.

سپینه پانه

خبره ما په ښکاره د لافې په توګه خو په حقیقت کې د ضرورت ترمخه کړې وه. داسې وه چې زما یو د سلام ترحده پېژندګلو سړي خپرندویه ټولنه جوړه کړې وه او زه ترې په همدغه ورځ خبر شوی وم. نو د خپل وزګار وخت د تېرولو لپاره ورغلم او د ورتلو سره پوه شوم چې سړی پرېشان دی. د پوښتنې کولو ضرورت نۀ و. هغه په خپله راته لګیا شو.

" ته خو هم لیکوال یې کنه ؟"

" و ، ولا ، کله کله خو یو څه نا څه لیکم نو"

" یره ما خو ویل چې دا لیکوالان او شاعران به سم خلک وي ، خو دوکه شوی وم".

ما ورته وخندل. ددې خبرې بې له خندا څه ځواب کېدای شو! ځان مې داسې ورته متوجه کړ چې ګویا د هغه د پرېشانۍ د معلومولو سره ډېره علاقه لرم.

" هغه پلانکی صېب دی... ته خو یې پېژنې کنه ؟..."

" و ، ډېر ښه یې پېژنم"

" هغه ورځ مې د یو کتاب د لیکلو کار وروسپاره. نن یې د راوړلو وعده کړې وه ، خو چې اوس مې ورته ټلېفون وکه نو وایي چې لس ورځې به پې نورې لګي. الکه چې لس ورځې پې لګېدې نو مخکې دې ولې نه ویل ؟ ښه پوهېږي چې زمونږ کار نوی دی او کوشش مو دا دی چې په لږو ورځو کې ډېر کار وکو. خو بس دوکه شوم نو ، بیا به په لیکوال او شاعر سړي باور ونۀ کم."

" کتاب په څۀ موضوع دی ؟" ما هم د هغه په غم کې د ځان شریکولو لپاره ورو غوندې ترې وپوښتل.

" د کتاب نوم ((زمونږ ټولنه: یوه لنډه پېژندګلو)) دی. هغه راته ویلي وو چې زه یې درته په درېو ورځو کې لیکم".

زۀ په ټوله کیسه پوه شوم. دې ښاغلي نوې نوې خپرندویه ټولنه جوړه کړې وه او غوښتل یې چې په لږ وخت کې په بېلابېلو موضوعاتو ډېر واړه واړه کتابونه خپاره کړي چې نوم یې د خلکو په نظر کې راشي او کار یې ښه روان شي. کوم لیکوال ته چې یې د دې کتاب د لیکلو کار سپارلی و هغه هم ما پېژنده. د هغه دپاره په دې موضوع په درېو ورځو کې دغسې یو سرسري کتاب لیکل څه ګران کار نۀ و خو هغه یوه او بله بهانه ددې لپاره کوله چې دا یو ګران کار وښیي او بیا د ډېرو پېسو غوښتنه وکړي. داسې هغه ځکه کول چې هغه د کتابونو لیکلو د شوق د مرحلو نه هم راتېر شوی و او پېسو ته یې هم څه اړتیا نه لرله. خو زما حال داسې نه و. ما د کتابونو لیکلو شوق هم لاره او پېسو ته هم محتاج وم. د اخبار په معاش څه کېږي ؟ د کور کرایه ، د ګاز او برېښنا بِلونه ، د خوراک څښاک خرچې ، او نوي نوي عجیبه عجیبه مرضونه. والله که د لسو فابریکو ګټه ورته ټینګه شي خو مونږ ګوزاره کوو او په دې مو سترګې پټې کړې دي چې ځه خو قسمت دی. نو ځکه مې په زړۀ زړۀ کې ددې کار د رانیولو اراده وکړه او هغه ته مې وویل:

" یره دا خو څه دومره غټ کار نۀ دی. پکار ده چې په وخت یې کړی وای. ما خو ددې نه غټ غټ کتابونه په دوو دوو ورځو کې لیکلي دي".

" ښه ، نو ته یې ولې نه لیکې ؟"

" وبه یې لیکم... دا خو څه دومره غټه خبره نه ده"

" ښه نو واوره ، کتاب باید د سلو مخونو نه کم نه وي ، د موضوع ټول ضروري اړخونه پکې څېړل شوي وي ، د یو مخ شل روپۍ او د کتاب له خپرېدو وروسته لس کتابونه به ستا حق الزحمه وي. که پروف دې وکتل نو د هغې به جلا حق الزحمه درکړو. اوس وایه په څو ورځو کې بې ولیکې ؟"

ما ددې نه مخکې دوه داسې فرمایشي کتابونه لیکلي وو چې ماته یې دوه سوه روپۍ د یو مخ حق الزحمه راکړای شوې وه خو هغه د بل چا په نامه خپاره شوي وو ، او په شل روپۍ یو مخ په دومره لږ وخت کې کتاب لیکل داسې کار و چې د شرمه یې چاته یادونه هم نه شوه کېدای خو ضرورتونه انسان په همداسې وخت کې ارزانه ارزانه خرڅوي! هغه سره مې سبا ماځیګر پورې د لیکلو وعده وکړه او هغه چې څومره حېران شو هماغسې یې باور هم وکړ. زر یې جېب ته لاس کړ او پنځلس سوه روپۍ یې راکړې.

" دا درسره کېده... نور حساب به سبا ماځیګر کوو".

ما پېسې د لږ سَت نه وروسته په جېب کې کېښودې ، هغه ته مې د خپل ګرځنده تلیفون لمبر ورکړ او د هغه ځای نه د راوتلو سره سم مې په ذهن کې د کتاب خاکه ترتیبول شروع کړه. نیم ساعت وروسته چې زه کور ته ورسېدم نو د کتاب خاکه تیاره وه. د کتاب د لیکلو نه وړاندې په اړونده موضوع یو څو کتابونه - چې ما د ځان سره لرل - لوستل ضروري وو نو د هغو په لوستلو مې پېل وکړ. په کور کې ټول لوی واړه زما په دې عادت پوهېږي چې کله کله زه اته اته نهه نهه ساعته لیکلو لوستلو ته ناست یم او خوراک څښاک هم نه کوم نو هغوی راباندې کار نه لري خو دا میاشت مې یوه بوډۍ او کونډه ترور چې د زړه مریضه ده او کلي نه د علاج لپاره راغلې وه راکره مېلمنه وه ، هغه څو ځل راغله چې ډوډۍ ته مې پاڅوي خو ما ورته وویل چې ډېر ضروري کار کوم.

یو څو ساعته د یو څو کتابونو د سرسري او ضروري مطالعې نه وروسته مې د کتاب په لیکلو پېل وکړ او نیمه شپه چې اوده کېدم نو نیم کتاب مې لیکلی و. سهار ورته وختي راپاڅېدم او چې غرمه کېدله نو ما کتاب هم پای ته رسولی و. د ډوډۍ له خوړلو او لږې دمې وروسته مې یو ځل بیا ټول کتاب له سره ولوست. د ضروري بدلونونو او سمونو نه وروسته مې د خپرندویې ټولنې مشر ته تلیفون وکړ او د کتاب ټول سرلیکونه او ترتیب مې ورته وښوده. هغه زما د تېزۍ او د کتاب د ترتیب ستاینه وکړه او ورسره یې دا وړاندیز هم وکړ چې د خلکو د ژبو ، رسم و رواج ، تاریخي روایتونو ، کړه وړه او د ژوند د وسایلو په هکله د لیکل شویو بابونو ترڅنګ که په اخر کې د اخلاقي قدرونو په اړه هم یو مختصر باب ولیکل شي نو ښه به وي. زما په فکر د کتاب په ټولو بابونو کې د خلکو د اخلاقي قدرونو ذکر ځای په ځای شوی و او دې دپاره پکې ځانله باب ته څه اړتیا نۀ وه خو دا خارښ د هرې اداړې په مشر کې وي چې په یو روغ جوړ کار کې به خامخا نیمګړتیا راوباسي. که داسې ونۀ کړي نو بیا یې مشرۍ ته ډېر سخت زیان رسېږي. بس زړه نا زړه مې یو ځل بیا قلم کاغذ ته لاس کړ ، د یو څه سوچ او غور نه وروسته مې په لیکلو شروع وکړه او ایله مې په کاغذ باندې د سرلیک ټکي لیکلي وو چې کشری ورور مې وارخطا کوټې ته راننوت او چیغې یې کړې:

" هله لالا! ترور مړه شوه"

د مرګ غږ په چا بد نه لګي! او په ما خو ببخي د بدو نه بتر ولګېد. هر څه مې په ځای ګوزار کړل او ورمنډه مې کړه. اول خو مې داسې محسوس کړه چې زه پخپله مړ شوی یم. خو بیا چې مې ترور سترګې وغړولې نو په ما کې هم ساه وغړېده. سمدستي مې بهر ته منډه کړه او د سړک د غاړې نه مې یو موټر راروان کړ. په څومره ټُندۍ کې چې مې ترور موټر ته وخېژوله ، په همدومره ټُندۍ کې ما هم یو سوچ وکړ. په منډه ورغلم ، د کتاب ټولې لیکلې پانې مې یو ځای کړې ، په یوه پاکټ کې مې واچولې او د ځان سره مې واخیستلې. ترور ته چې مې درې ورځې مخکې کوم ډاکټر دوایانې لیکلې وې هغه ویلي وو چې د یوې اونۍ لپاره له هېواده بهر ځي. په زړه کې مې وویل لېډي ریډنګ — چې مونږ ورته جرنېلي روغتون وایو - ته به لاړ شو او بیا مې سوچ وکړ چې خدای خبر څو ورځې به په روغتون کې یو ، که موقع په لاس راغله نو دا لیکل شوې پانې به وروسپارم او پاتې پانې به هماغلته په روغتون کې ولیکم. اوس که یې نه لیکم هم لیکم به یې ، روغتونونه خو د سړي نه پېسې داسې وباسي لکه ګانۍ د ګني نه اوبۀ. ښه شوه چې تنخوا مې هم اخستې او د کتاب پېسې هم لاس ته راغلې دي. پته نشته خدای پاک همېشه پېسو له مریضتیا پېدا کوي که مریضتیا له پېسې!

د جرنېلي روغتون په کارډیالوجي وارډ کې شور ، بوي او مرداری ښه ډېر و خو ډاکټر نۀ و. هلته ناست نور مریضان یې هم په لټون وو خو ما یې زیات لټون ځکه کاوه چې ترور مې ډېره زیاته په تکلیف وه او ما هغه په تکلیف کې نه شوه لیدلی. که ډاکټر پېدا شو خو ښه که نه نو د ترور نه خو به مې سترګې پناه وي. کله یو وارډ او کله بل وارډ ، ډاکټر نۀ و نو څه به مې پېدا کړی وای. بېرته د ترور خوا ته ورغلم. هماغسې تکلیف! بېرته راووتم او بیا مې د ډاکټر لټون پېل کړ. خدای خبر ډاکټر مې لټوو که هسې د ډاکټر د لټولو په بهانه مې سترګې راپناه کولې. خو دا ځل مې ډاکټر بیاموند. لابراتوار کې په خبرو بوخت و. خبرې یې په سپین کوټ کې نغښتې یوې ښځې سره کولې چې د روغتون کارکوونکې معلومېده. ما د هغوی په خبرو کې مداخلت وکړ او د خپلې ترور د تکلیف مې ورته وویل هغه ځواب راکړ:

" وروره تکلیف کوم مریض ته نۀ وي ، لږ صبر وکه درځم" بېچاره لکه چې په خپله هم مریض و او ډېر په تکلیف کې و. زه بهر راووتم او هلته ورته ودرېدم ، تر څو چې هغه فارغ شو او راووت. په لاره لاره مې ورته د خپلې ترور حال بیان کړ چې د زړه مریضه ده او دوره پرې راغلې ده. هغه د اي سي جي پوښتنه وکړه ، ما ورته وویل چې درې ورځې وړاندې یې اي سي جي کړې ده.

"درې ورځې وړاندې پرېده ، ورشه اي سي جي اوکه"

زه سمدستي په پوښتنه پوښتنه د اي سي جي ځای ته ورغلم. هلته ولاړ هلک ته چې مې د اي سي جي وویل ، نو ځواب یې راکړ:

" صبر اوکه ، مشین مې ګرمولو ته ایښی دی ، چې ګرم شي درځم"

ما ورته د مریض د تکلیف خبره وکړه. هغه په اول ځل خو بېخي وانۀ ورېدله ، په دوهم ځل یې په هماغه "د مړې ګېډې فارسي" والا انداز کې ځواب راکړ:

" یاره درته ومې ویل چې مشین کار نۀ کئي ، په خپله یې وینې چې ګرمولو ته مې ایښی دی... ښۀ تعلیم یافته سړی ښکارې خو په خبره ځان نۀ پویی" نور نو ما سره څه دلیل نۀ و. مشین خو ما پېژنده هم نۀ چې کوم یو دی ، خو هغه ته بیا هم "تعلیم یافته" ښکارېدم. چاروناچار بېرته د ترور خوا ته ورغلم. هغه اوس د هغه ډېر تکلیف نه لږه ښه ښکارېده ځکه چې مور سره مې لګیا وه څه یې ورته ویل. زه چې یې ولیدم ، مور مې زر راپاڅېده او پوښتنه یې رانه وکړه چې څه وشو. ما ورته وویل چې د اي سي جي مشین کار نه کوي ، او ډاکټر اي سي جي غواړي. ترور مې په ښکنځلو شروع وکړه.

" هۀ بې غېرته ، هۀ بې پدره ، تا زه اسپتال ته راوړې یم ، دلته خو ټول قصابان دي ، کوم شخصي ډاکټر نشته..."

نور مې وانۀ ورېده چې څه به یې ویلي وي ځکه چې زه د وارډ نه وتلی وم. د کتاب کاغذونه مې تیار په لاس کې نیولي وو او د روغتون نه بهر مې منډه کړه. یو ټیکسي سره مې خبره وکړه چې رحیم میډیکل سنټر ته به ځو. نژدې د خپرندویې ټولنې دوکان هم و. ټیکسي والا مې په هماغه لاره وروست ، هلته مې کاغذونه ورکړل او ورته مې وویل چې زه روغتون ته ځم ترور مې مریضه ده ، تاسو دغه شوی کار وکړئ نور به وروسته ګورو.

رحیم میډیکل سنټر کې د زړونو ډاکټر په درېیم پوړ و ، په لِفټ باندې یې لیکلي وو "خراب هی" نو مجبوراً په پښو وختلو. ترور کې چې مې څه ساه راپېدا شوې وه هغه ترې بېرته لاړه. د ډاکټر کلینک ته چې ورسېدو نو هلته لا بد حال و. ما ویل اصلي روغتون خو دا دی. ترور او مور مې د ښځو کوټې ته وروستلې او زه په لمبر پسې ورغلم خو د لمبر ورکولو والا موجود نۀ و. په پوښتنه معلومه شوه چې د ماځیګر لمانځه ته تلی دی. د هغه د خالي مېز نه ډېر خلک راتاو وو او د هر چا مریض ته د بل نه زیات تکلیف و. هلته راته معلومه شوه چې دې خلکو لا یوه او دوه ورځې مخکې لمبرونه اخیستي دي. د لمبر ورکوونکي په مېز "موت کا منظر" او ځینې نور ډاروونکي کتابونه پراته وو. په زړه کې مې وویل: سړی د خدای نه وېرېدونکی ښکاري ، انشاء الله چې لمبر به راکړي. لږ ساعت وروسته هغه راغی ، ښه په ناز و ادا کښناست او چې ما ورته د لمبر خبره وکړه نو هغه رانه پوښتنه وکړه چې د کومې نېټې لمبر غواړم. ورته ومې ویل "ما مریض د لیډي ریډنګ هسپتال نه راوستی دی او ډېر تکلیف دی ورته ، که مهرباني وکړئ د اوس لپاره لمبر راکړئ". په هغه لکه چې دا خبره بده ولګېده. ماته د څه ځواب راکولو نه بغېر یې خواته ولاړ سړي ته مخ وروړوو او د دوو ورځو وروسته لمبرونو په ورکولو یې پېل وکړ.

ما هم بل کوښښ ونکړ او بهر راووتم. ما سره سم یو هلک هم راووت چې د چایو لوښي ورسره په لاس کې وو. بهر ته د راوتو سره یې ماته په ځیر ځیر وکتل نو زه هم ورته ودرېدم. هغه رانژدې شو او وې ویل:

" داسې نمبر هیچا ته نۀ ورکیي ، چې مریض دې مړ کېږي هم نې ګوري"

ما په ځواب کې ورته هیڅ ونۀ ویل. هغه خبره په خپله سپینه کړه:

" که خامخا ننني نمبر غواړې نو پینځه سوه روپۍ ورکه".

" پینځۀ سوه ؟ بیا به مېلاؤ شي ؟"

" راکه چې زې درله تې اوس راوړم"

سمدستي مې د پینځو سوو لوټ ورکړ. هغه د چایو لوښي هماغلته کېښودل ، دننه لاړ ، د هماغه لمبر ورکوونکي نه یې لمبر واخیست او ماله یې راوړ. بس زړه مې ارام شو او په منډه ورغلم مور ته مې وویل چې لمبر مې ترلاسه کړ.

تر یو څه انتظار وروسته چې ډاکټر ته ورغلو هغه ته مو د مریضتیا ټوله کیسه ټېره کړه او هغه دوایانې مو وروښودلې چې درې ورځې وړاندې یو بل ډاکټر لیکلې وې. هغه دوایانې خو یې پرې سمدستي بندې کړې ، او د اي سي جي او نویو ټسټونو نه وروسته یې ورته نورې دوایانې ولیکلې.

دوایانې چې مو راواخیستلې او کور ته راغلو نو ماسختن و. ستړی داسې وم چې ویل مې مړ دې وی خو چې اوده وی. او تر سهاره داسې اوده شوم چې هیڅ په ځان نه یم خبر شوی. خو سهار چې پاڅولی شوم نو معلومه شوه چې مریضتیا او تکلیف هماغسې دي. نور نۀ پوهېدم چې څه وکړم. یو ګاونډي مې پخوا په کوم روغتون کې کار کړی دی ، هغه ته په دې نیت ورغلم چې

که د کوم ښه ډاکټر یا کومې ښې لارې د راښودلو مرسته راسره وکړي. هغه ته چې مې ټوله کیسه ټپره کړه نو بېګانۍ دوایانې یې وکتلې او بیا یې وویل "دا دوایانې جعلي دي".

"جعلي دي ؟" زما یقین نۀ راتۀ. دا لمبر ترلاسه کول ، معاینې کول ، منتونه کول ، منډې وهل ، او نتیجه یې جعلي دوایانې! ددې مطلب دا دی چې ترور مې غلطه ده ، یواځې په روغتون کې قصابان نۀ دي ناست ، بلکې کوشه په کوشه چړې په لاس ولاړ دي.

"ښه نو اصلي دوایانې د کوم ځای نه راوړو ؟"

"داسې وکه د کوم ډاکټر نه چې یې اول معاینه کړې ده د هغه فون نمبر پیدا که او مشوره ترې واخله او دا بېګانۍ دوایانې فوراً واپس که".

" چې جعلي دوایانې خرڅوي نو واپس کوي به یې چېرته ؟" هسې هم دا اخیستل شوی څیز بېرته ستنول زما لپاره لا ځانله یو ډېر ستر سردرد دی.

" ته خو اخبار کې کار کی کنه ؟"

" و ، اخبار کې یم"

" نو د اخبار کارډ ورته وښایه ، په منډه به یې درنه واخلي"

په یو "ښه" ویلو سره د هغه نه راروان شوم. په زړه زړه کې مې اخبار ته ښې ښکنځلې وکړې. بېچاره ته د پېښور د اخبارونو حال څه معلوم دی. که معلوم شو د جعلي دوایانو خرڅوونکو ته به سلام وکړي. یو جېب وهونکي ، غل او جعلي کاروبار لرونکي لپاره د اخبار کارت ترلاسه کول ډېر اسان خو د اخبار د کار کوونکي لپاره دغه کارت ترلاسه کول داسې دي لکه د یو سم سړي لپاره غلا کول. د خپل کور په دروازه چې ننوتم نو په موبایل مې زنګ راغی. لمبر د خپرندویې ټولنې د مشر و.

" هلو! څنګه یې ، خبر شوم چې څه مریضتیا درپېښه وه"

" و ، ولا ، ترور مې مریضه ده ، همدا اوس هم ډاکټر ته روان یو"

" خدای دې خېر کړي. که ماته څه خدمت وي نو وایه"

"نه ، مننه"

"ښه ، نو آ کتاب خو دې ما وکوت ، ما درته ویلي وو چې د اخلاقي قدرونو په اړه پکې هم یو باب ولیکه خو تا یې یواځې سرلیک لیکلی او نوره پاڼه دې سپینه پرېښې ده..."

" بس دغه پاڼه پکې سپینه چاپ کړئ"

"سپینه یې چاپ کړو ؟ څه مطلب ؟"

"مطلب دا چې اخلاقي قدرونه که وای نو ما به پرې خامخا څۀ لیکلي وای".

وجه

پښه داسې وه چې دډېرو ورځو نه زه د اوسېدو لپاره د يوکور په درک کې ووم. په پښور کې د کرايې په کور پسې ګرځېدل ماته د خودکشۍ کولو نه زيات ګران کار ښکاري. خلک دومره سپين سترګي دي چې ته به ولاړ يې او ښکنځلې به درته پېل کړي:

"کورونه چرته دي روکيه! د کرايه دارو دې خدای بېخ وباسي دومره ډېر شوي دي چې په خپلو کورونو کې مو هم نۀ پرېږدي".

يا به په ظاهره ډېر په نفرت سره ووايي "يره د دې کابليانو د لاسه کورونه خالي چرته پاتې کېږي. دوی خدای روک که چې مونږ تې خلاص شو".

د ډېر کوشش نه وروسته مې يو ځای پيدا کړ. کرايه يې زما د وس نه لږه زياته وه خو ځای راته لږ ښه ښکاره شو نو ويل مې چې وخت به پکې په ارام تېر کړو. ماشومان هم خوشاله شول چې ځای ښه دی خو زمونږ ارام يواځې دوه ورځې و. درېمه ورځ مونږ سهار وختي د خوب نه په شور او غوغا راويښ شو. چا چې مونږ ته کور په کرايه راکړی و هغوی پخپله هم مونږ سره دېوال په دېوال اوسېدل. د دېوال د بلې خوا نه د هغوی په کور کې د يو سړي د تېزو ښکنځلو او د ښځو د ژړا اواز مونږ ډېر وارخطا کړو. زه په معامله د ځان د پوهولو په تکل کې وم چې د کور نه يوه بوډۍ ښځه راووتله او په چغو چغو بهر لاړه. شاته ورپسې يو سړی هم راووت او د کوارټرو د لوی ګېټ نه يې بهر ديکه کړه. د سړي د خولې نه د ښکنځلو يو سېلاب روان و. د هغه عمر به د دېرشو کالو خواوشا و ، سُوربخنه توره ږيره او شنې سترګې يې وې. ښځه چې په کوشه کې پناه شوه نو هغه هم په تېزۍ سره بېرته کور ته ننوت. اوس زه په دې فکر کې شوم چې دا بوډۍ ښځه او دا سړی به څوک وي؟ په دې کې د هماغه کور نه هغه هلک چې مونږ ته يې کور په کرايه راکړی و راووت. ويښتۀ يې خوارۀ وارۀ او کميس يې هم د يو طرف نه شلېدلی و. زه يې چې ولاړ وليدم نو سلام يې وکړ. ما ترېنه سمدستي پوښتنه وکړه:

"يار دا څه لانجه ده؟ خېر خو دی کنه؟"

"بس څه ووايم جي! دا زما مشر ورور دی ، ډېر ورسره پعذاب يو خو څه وکړو په علاج يې نۀ پوهېږو".

"دا ښځه څوک وه؟"

"دا مې مور ده جي."

دې ټکي په ما باندې سم سر وګرځاوۀ. په حيرانتيا سره مې ورته وويل:

"مور دې ده؟ نو دۀ خو ډېره ووهله او ډېرې ناروا کنځلې يې هم ورته وکړې؟ دا ولې؟."

"بس جي دغسې دی نو. پلار هم وهي ، مور هم وهي ، خويندې ترېنه هم په اور کې دي او مونږ خو پرېږده!."

"دا څه کار روزګار کيي؟"

"هيڅ نۀ کوي جي. که کار يې کولی نو غم مو څۀ و! بس کور ناست وي ، کله مور وهي او کله پلار. د څلورو مياشتو تبليغ له مو ولېږلو مونږ ويل که سم شي. څلور مياشتې مو په ارام تېرې کړې خو درې څلور ورځې کېږي چې بيا راغلی دی. د تبليغ نه مخکې مو ورسره څه نا څه ګوزاره کېدله خو اوس بېخي کار خراب دی."

دې خبرو او هغه منظر زه ټوله ورځ پرېشان کړی وم. مازيګر چې کور ته راغلم بيا مې شور تر غوږو شو. هماغسې ښکنځلې او غوغا. دا ځل يې د يو ورور سره جنګ و. ماښام يې ورور سره د ښځې او د وړو بچو د کور نه بهر کړ او په ښکنځلو او درکو يې رخصت کړ. د شپې تر ناوخته د دغه دېوال د هغې خوا نه مونږ هغه هغه څه واورېدل چې اورېدل يې نۀ وو روا. سهار بيا په شور راپاڅېدو. چې خبر شو د تبليغي يوې پېغلې خور ځان ته اور اچولی و. په دې ورځ زه د کار نه رخصت وم او ټوله ورځ په کور کې وم. غرمه چې مې کتل پلار يې د پښې نه نيولی و د غټې دروازې دننه يې د کوارټرو مخې ته راښکلو او لتې او سُوکان يې ورکول. چې ښه يې پرې ځان سترې کړ نو بيا يې د ګېټ نه بهر کړ او لاړو کور ته دننه شو. نوره نو خبره د زغم نه بهر وه. دروازې ته ورغلم او زنګ مې ورته ووهۀ. په ذهني توګه مې ځان جنګ ته هم تيار کړی و خو د کور نه د هغه کشر ورور راووت او سمدستي زما په مقصد پوهيي شو. د لاس نه يې ونيولم او ځان سره يې د دروازې نه بهر راوويستلم. بهر يې راته غلي غوندې وويل:

"پرېږدئ جي! تاسو ولې په دې معامله کې ځان ککړوئ. سپک انسان دی هسې نۀ چې څه غلط حرکت وکړي."

ما ورته ښه په غوسه وويل:

" تاله شرم نۀ درځي چې هغه درله مور او پلار وهي او ته ورته د دله غوندې پروت يې ؟ ته څه ماشوم خو نۀ ئې ....."

هغه لږ غلی شو او بيا يې ډېر په افسوس سره وويل:

" تاسو څه خبر يئ جي! زما دوه نور مشران ورونه يې سره د ښځو شړلي دي. هغوئ خو سرکاري نوکري لري ځان له يې کورونه په کرايه ونيول. مونږ به چرته لاړ شو. بس د دغو درېو کوارټرو کرايې ته ناست يو. نور هيڅ نۀ لرو."

" ښه.... نو ته دوه نور مشران ورونه هم لرې ؟... تاسو ټول په شريکه د دې يو کس غم نۀ شئ کولی ؟"

" څۀ غم يې وکړو جي ؟ مړ يې کړو ؟ که مړ مو کړو نو ده ته هيڅ نقصان نۀ رسي خو مونږ به ټول عمر په جېل کې پراته يو او په کلي اولس کې به بېل شرمېږو. دوه کاله مخکې يې دلته دوه تربوران ووژل. مونږ د دې ځای نه وتښتېدو قبايلو ته او يو کال مو ډېر په تکليف کې تېر کړو. مونږ ويل هغوی به يې بېرته ووژني نو مونږ به هم ترېنه خلاص شو خو هغوئ هم ونۀ واژه. دغه دی سرې سترګې ګرځي. تبليغ هم پرې اُلټه اثر وکړو. نو اوس مونږ څه وکړو ؟."

" نو ستاسو به ټول عمر همدا حال وي ؟"

" او جي... مونږ خو ورسره عادت شوي يو. بله لار مو نشته. سبا له به مې مور او پلار بيا راشي. دوه ورځې وروسته به يې بيا وباسي. کله کله ما هم وشړي. خو يوه شپه بل ځای وکړم او بيا راشم. بس دغه ژوند دی او مونږ سره د صبر نه بله لاره نشته. خو تاسو يې پرېشان کړي يئ په دې مونږ خفه يو. ټول کرايه دار د دې لانجو نه تنګ دي. پرون راته هغوئ هم کوارټر خالي کړو." "هغوئ" سره يې مخامخ کوارټر ته اشاره وکړه.

مابنام په څه پسې بهر ته وتلی ووم. چې بېرته راغلم نو هغه بوډی مور يې مونږ کره ناسته وه. په ډېر بد حال کې وه. زړه مې پرې وسوځېدۀ. سترې مشي مې ورته وويل. زوی مې راته وويل چې دا بېرته خپل کور ته راغلې ده خو هغه سړی يې نۀ پرېږدي. ښځو ته يې خپلې کيسې کړې وې ټولو ورسره ژړل. زه يې خوا کې کېناستم او د لږ ساعت چوپتيا نه پس مې ورته وويل:

" تروريې دا زوی دې ولې داسې دی ؟."

" وئ زويه! خدای دې چاله داسې اولاد نۀ ورکوي. خدای دې ما مرداره کړي چې داسې اولاد رانه پېدا کېدۀ. خدای دې ...."

" ستا څوک خپلوان نشته چې دا ورباندې سم کړې ؟"

" زامن مې ډېر دي ، ورونه مې هم شته خو هيڅوک هم ورته څه نۀ وايي. که چا ووژلو پيسې هم ورکوم خو هيڅوک ورته څه نۀ وايي...."

" تاپه کې پرې رپوټ ولې نۀ کوې ؟"

" وئ زويه ، دوه کاله مخکې مې پې رپوټ کړی و. پوليسو يوه مياشت پس بيا راخوشې کړو او چې راغی په هماغه ورځ يې راله ملا ماته کړه. بيا يو کال په اسپتال کې ووم." دې خبرې سره په ژړا شوه.

نور نو ما هم څه نۀ شو ويلای خو همدغه وخت په جومات کې د مابنام د لمانځه لپاره اذان وشو. د اذان د اورېدو سره زما ذهن ته يوه بله خبره راغله ، د هغې د عملي کولو لپاره سمدستي پاځېدم او نېغ جومات ته لاړم. د لمانځه څخه وروسته خلک يو يو د جومات نه وتل خو زه هلته يوې غاړې ته کېناستم. کتل مې چې ملا امام څه وخت بهر راوځي. همدغه وخت مې خپل ګاونډي تبليغي هم په جومات کې وليدو چې په خشوع خضوع سره يې لمونځ کاوه. خو ما کوشش وکړ چې د هغه په لور ور ونۀ ګورم. کله چې زيات خلک د جومات نه ووتل نو ملا امام هم ورو ورو راووت. زه د جومات په دروازه کې مخې ته ورغلم او سلام مې پرې واچاوه. هغه په لږه حېرانتيا خو په ورين تندي وعليکم سلام ووايۀ. ما ورسره د يوې خبرې کولو خواهش څرګند کړ او هغه راسره ومنله. د جومات د دروازې نه يو طرفته مې بوتلو او بيا مې ورته په تفصيل سره د خپل ګاونډي ټوله کيسه تېره کړه. هغه زما د ټولو خبرو د اورېدو نه وروسته وويل:

" ستا څو ورځې کېږي چې دې محلې ته راغلی يې ؟"

" پنځه ورځې"

" او زما پنځه کاله وشول. زه يې ډېر ښه پېژنم او هغه څه راته معلوم دي چې ستا دا خبرې يې زکات هم نۀ دي ....."

" نو محترم مولوي صېب ، تاسو بيا ولې د ده غم نۀ خورئ ؟"

" وروره! زه غريب سړی يم. که جومات ته څوک راغی او مونځ يې راپسې وکړو ښه ده که نه نور زما څه کار دی!! هيڅوک د چا په کار کې کار نلري. زه ځان له ولې کار وګورم ؟...."

ما که هر څو کوشش وکړ چې مولوي صېب يو څه اقدام کولو ته راضي کړم خو هغه دې خبرې ته هم نۀ و تيار چې زما تبليغي ګاونډي ته نصيحت قدرې وکړي. د هرې خبرې سره يې دا دليل ويلو چې" زه ځان له ولې کار وګورم ؟". خو اخر يې يوه مشوره راکړه چې دلته د تبليغيانو يو مشر دی ، هغه سره خبره وکړه کېدای شي چې هغه يې پوهه کړي.

د تبليغيانو په مشر پسې سهار وختي ورغلم. هغه ته چې مې ټوله خبره وکړه نو ډېره بده پرې ولګېده. ويل دا ټول درواغ تورونه دي. مخکې که هغه هر څنګه و ، و به خو اوس هغه څلور مياشتې لګولې دي. هر ماځيګر مونږ سره ګشت له ځي. پنځه وخته مونځ کوي او د پېغمبر ټول سنت يې ژوندي کړي دي. ما ورته وويل که زه درواغ وايم د جومات د ملا امام نه پوښتنه وکړئ. د ملا امام د نوم په اورېدو د هغه په تندي ځلېدونکې توره دايره څو ځل راټوله او خوره شوه او بيا يې په کراهت سره وويل:

" خدای دې ورته هدايت نصيب کړي خو دغه سړی د الله د لارې په پتنګانو پسې ډېره پروپېګنډه کوي".

له هغه ځايه نېغ تانې ته لاړم او په تانه کې مې ناستو پوليسو ته ټوله کيسه تېره کړه. هغوی کې يو وويل: "داسې وړې وړې خبرې د هر کرايه دار او د کور د خاوند ترمنځه راځي. مونږ درله څۀ وکړو ؟ روغه درله وکړو ؟ "

ما ورته وويل " ما سره يې هيڅ جنجال نشته چې زه ورسره روغه وکړم. خپله مور ، خپل پلار او ورونه خويندې يې په عذاب کې دي .... "

يو چې پکې مشر و هغه زما خبره ماته کړه او وې ويل " نو تاته څه تکليف دی ؟ ته خپل کار سره کار لره. په پردو کورونو کې چې هر څه کېږي ستا ورسره څه کار دی. دا خو تانه ده څه حُجره خو نۀ ده چې د ورونو روغې جوړې به پکې کوو ؟".

د تانې نه تر کوره مې ټوله لاره هم په دې سوچ تېره کړه او خپل خبر مې په همدې کې وګڼلو چې رښتيا هم د چا په کار کې زما څه کار. چې ما سره د چا کار نشته نو زما ورسره څه کار!!!. په کور کې لږ ساعت کېناستم او بيا خپل کار ته روان شوم.

دفتر ته چې ورسېدم د ملګرو ترمنځ يو تود بحث روان و. هر چا خپل خپل دليل ويلو. د بحث موضوع دا خبر و چې پاکستان د نړۍ نهم ناکام رياست دی. ملګرو ماته اخبار راکړ چې د ناکامۍ وجه يې هم وګورم. ما اخبار بې له کتلو په مېز کېښود او ورته ومې ويل:

"وجه يې ماته معلومه ده"

مجبور

بس کې د کښناستو ځای نۀ و خو یو هلک پاځېدۀ او ما ته یې خپل سیټ پرېښود. زه چې کله هم ډک بس ته وخېژم نو اکثر راته داسې کوم ځوان هلک سیټ پرېږدي. دا خبره کله کله ماته غوسه هم راولي . کېدای شي چې هغوی زما د اوږدې ږیرې احترام کوي خو زما زړه ته دا شک پرېوځي چې هسې نۀ زه ورته بوډا ښکاره شوی یم.

خو په هغه ورځ زه په داسې یو دروند سوچ کې ووم چې کښناستو ته مې زیاته اړتیا احساسوله او چې هلک راته سیټ خالي کړ نو بغیر د سَت نه کښناستم او ورو غوندې مې په جیب لاس وواهۀ. جیب کې پرتې څوارلس زره روپۍ اګر چې ماته یو لوی سوداګر په زکات کې راکړې وې خو دا وخت یې زما لپاره ډېر اهمیت لارۀ ځکه ما دا پرېکړه کړې وه چې رنګین تلویزیون به پرې اخلم. ضمیر مې راته ویل چې ته څنګه تلویزیون اخلې ؟ تا خو د تلویزیون او کېبل خلاف ډېرو مظاهرو کې برخه اخیستې ده او دوه کاله مخکې چې په پېښور ښار کې د ښځو د عکسونو والا سائن بورډونه ماتول کېدل نو د سهار نه ترماښامه به دې لوی لوَړ په غاړه و او د سائن بورډونو په ماتولو کې به له هر چا مخکې وې ؟ خو زړه مې راته ویل چې دا هسې خبرې دي . هغه وخت زه بې روزګاره ووم ، په کور کې مې د دوه وخته ډوډۍ درک نۀ لګېدۀ او اوس که نغده پانګه نۀ لرم خو کور مې خپل دی ، د چا پوروړی نۀ یم ، کور کې څه مریضتیا نۀ لرم ، پنځه زره روپۍ معاش او لږ ډېر خیرات زکات هم پېدا کوم چې د کور خرڅ مې پرې روان دی نو په څوارلس زره روپو به څه کوم چې هسې په کور کې پرتې وي ؟ او هغه وخت خو په ټول ګاونډ کې یواځې په دوو کورونو کې تلویزیون و اوس په هر کور کې کېبل لګېدلی دی.

دا پرېکړه مې اټل وه چې تلویزیون به اخلم خو ستونځه دا وه چې کور ته به یې څنګه وړم. د خلکو په مخکې خو یې وړل ناشوني دي ځکه چې ډېر داسې بې حیا او بې شرمه خلک شته چې سمدستي وایي " دې غټې ږیرې ته یې ګوره او دې کار ته یې!" کنه نو دا خو ضرور وایي چې " اوګوره په کور کې ډوډۍ نلري او اخلي تلویزیون!". خدای خبر دا خلک ولې دومره بې حیا شوي دي چې د هر چا په هر کار کې کار لري!

اخر په دې نتیجه ورسېدم چې کور ته د تلویزیون د وړلو بس دا لاره ده چې یا خو یې بالکل نیمه شپه یوسم او یا دا چې ورور مې ورپسې راشي ، هغه یې خپل کور ته یوسي او بیا یې ترې زه د شپې خپل کور ته راواړوم. دا دویمه طریقه مې دومره خوښه شوه چې ایله مې زړه په ارام او سترګې بینا شوې او د نسوارو توکلو لپاره مې خوله لږه د ګاډي د فرش طرف ته ښکته کړله او همدغه وخت و چې د مخامخ سیټ نه لږ لاندې په پرته ښکلې بټوه مې نظر ولګېد.

بټوه ښکلې هم وه او ښه غوښنه هم ښکارېده. داسې معلومېده چې که نیم پکې کاغذونه او نیمې پېسې وي نو هم په زرګونو به وي. یو ځل مې زړه وکړو چې را وایې خلم او په ټول بس کې اعلان وکړم خو بیا مې دا خبره خوښه نۀ شوله او راایسار شوم. هم دغه وخت کې زما دې غلطۍ چې بیا بیا مې بټوې ته کتل کار خراب کړ او زما مخې ته ولاړ سړي هم بټوه ولیدله. هغه ورو غوندې ځان مخکې کړ ، بټوه یې په یوه پښه د سیټ د لاندې نه لږه راښکله ، بیا یې د پښې لاندې کړله او کلک پرې ودرېدۀ.

اوس زما لپاره د بټوې ارزښت نور هم زیات شو ځکه چې بل سړي زما په حق قبضه وکړه. خو هغه ماته په سترګو سترګو کې وویل چې هر څه وي شریک به وي . زه یې مطمین کړم. بیا زما د کوزېدو تمځای هم راغی ، خو زه کوز نۀ شوم . بس په دې انتظار ووم چې په څه طریقه هغه سړی بټوه راواخلي او د کوزېدو تکل وکړي نو زه هم ورسره کوز شم. او هغه په دې انتظار و چې ورسره په نزدې سیټ کې ناست سړی پاڅي او هغه کېني نو بټوه به راواخستلای شي. ما ته مې ضمیر ویل چې دا ښه خبره نۀ ده خدای خبر د چا نه به ورکه شوې وي او هغه به ورته ضرورت لري او ته ورته هیڅ ضرورت نۀ لرې. خو زړه مې ویل چې دا د ایمانداری ښودلو وخت نۀ دی. او هسې هم که ددې بټوې نه څه مال زما په لاس راشي نو هغه به زما قسمت وي پردی قسمت څوک نۀ شي خوړلی . د چا چې په څه کې قسمت وي هغه ورته په څه نه څه طریقه وررسېږي. او پېسو ته څوک ضرورت نۀ لري ؟ څه پته لګي که په دې بټوه کې ډالرې وي نو د یو ګاډي د اخستلو پېسې خو به په لاس راشي. دا د خلکو چې لوی لوی بلډنګونه دي او بلها شی ګاډي لري د دوی نه زه کم یم څه! د یو ګاډي د لرلو حق هم نۀ لرم ؟ ولې نۀ! کېدای شي چې خدای مې اوس قسمت راوینس کړای وي . د ټېرو دوو کالو نه هسې هم زما قسمت ورو ورو رابېدارېږي. ددې بټوې خاوند ښه مالداره سړی معلومېږي هغه ته څه ضرورت دی چې د سپرلۍ په بس کې سفر کوي. بس دا به خدای هم ددې لپاره د سپرلۍ په بس کې په سفر کولو مجبور کړای وي چې دا بټوه ترېنه دلته پاتې شي او زما قسمت ماته راورسېږي .

خو دا بل هډوکی چې پکې پېدا شو ؟ دا د سردرد پکې د کوم ځای نه راغی ؟ خبر دا څه دومره غټه خبره نۀ ده کېدای شي چې د دۀ قسمت هم پکې وي .

په دې کې د هغه د خواته سیټ نه سړی پاڅېد او هغه زر کېناست. د کېناستو سره یې بټوه د پښې لاندې راښکله او چې خپلې مخې ته یې یورله نو ښه په اسانه یې راواخیستله او جېب کې یې واچوله او په بل تمځای باندې یې ماته د کوزېدو لپاره سترګه ووهله.

د کوزېدو نه پس مونږ دواړه د سړک نه ښه لرې لاړو او په یو شاړ ځای کې مو په دې اتفاق راغی چې بټوه خلاصه کړو. هغه جېب ته لاس کړ او بټوه یې راوویستله . په اول ځل مونږ دواړو بټوه د نزدې نه ښه وکتله نو ومولیدل چې ګېر چاپېر طرفونه یې کلک لګېدلي دي. د بټن والا یوه پټې هم پرې تاو وه او د هغې نه لاندې یو کوچنی قلف و. د وزن نه ښه درنه وه. زما زړه نوره د بې صبرۍ درزا شروع کړه. کېدای شي چې د پېسو نه علاوه پکې نور څه قېمتي شیان هم وي. هغه ماته وکتل چې د قلف سره څه کوو. ما ورته وویل بس ماتوه یې. هغه کوم د زمانې لوفر معلومېدۀ خو په دې کار کې یې ایمانداري هم د منلو وه چې هیڅ شی یې زما نه د پټولو کوشش ونۀ کړ. زر یې د جېب نه یو چاقو راوویست او تېرۀ نُوک یې ورله په نازک قلف کې ورکړ. نیمه دقیقه وروسته قلف مات او بټوه خلاصه وه. ورسره زمونږ د دواړو سترګې هم خلاصې شوې وې ځکه چې هغه د بهترین کاغذ یوه وړه او ښکلې ډایري وه او چا په شعرونو ډکه کړې وه. ما یې بس د لومړي مخ دا دوه ټکي ولوستل چې "دیوان مجبور ".

تور پرتوګ

(د اردو د نامتو لیکوال سعادت حسن منټو د افسانې "کالي شلوار" ژباړه)

ډیلي ته د راتلو نه وړاندې هغه په انباله چاونۍ کې اوسېدله ، چېرته چې څو تنه انګرېزان هم د هغې ګاهکان وو. دې انګرېزانو سره د ناستې پاستې له کبله هغې د انګلیسي ژبې لس پینځلس فقرې زده کړې وې ، چې په خپلو عامو خبرو کې به یې نه استعمالولې خو کله چې ډیلي ته راغله او کاروبار یې ونه چلېدۀ نو یوه ورځ یې خپلې ګاونډۍ طمنچه جان ته وویل "دیس لېف..... ویري ببډ. یانې دا ژوند ډېر بد دی چې خوراک ته هم څه په لاس نه راځي"

انباله چاونۍ کې د هغې دنده ډېره ښه چلېده. چاونۍ کې مېشت انګرېزان به د شرابو تر څښلو وروسته هلته راتلۀ او هغې به په درې څلورو ساعتونو کې د اتو یا لسو انګرېزانو په فارغولو سره شل دېرش روپۍ وګټلې. دا انګرېزان د هغې د خپلو وطنوالو نه زیات ښۀ وو. ځکه هغوی داسې ژبه وېله چې سلطانه پرې نۀ پوهېدله او دا خبره د هغې لپاره ښه ثابته شوې وه. که انګرېزانو به کله د هغې نه رعایت غوښتۀ نو هغې به سر وخوځاوۀ او ورته وبه یې ویل:

"صېبه ، ستا په خبره زما سر خلاص نۀ شۀ"

او که هغه به د ضرورت نه زیات لاس وهل ورسره پېل کړل نو هغې به په خپله ژبه کې ښکنځاوې ورته شروع کړې.

انګرېز به په حېرانتیا سره د هغې خولې ته کتل او هغې به ورته ویل :

"صېبه تۀ خو ښۀ پوره بېوقوف یې. حرامزاده یې. پوئي شوې ؟"

د دې خبرو په وخت کې به یې لهجه سختوله نۀ. بلکې خبرې به یې په مینه مینه کولې. انګرېز به وخندل او د خندا په وخت به سلطاني ته هغوی نور هم احمقان ښکارېدل.

خو دلته ډیلي ته چې د کله نه راغلې وه نو یو انګرېز یې هم خوا ته نۀ و راغلی. دلته یې درې میاشتې شوې وې. هغې اورېدلي وو چې دلته ډېر نوابان صاحبان اوسېږي ، چې په تود موسم کې شملې ته ځي. یواځې شېر سړي ورته راغلي وو. یواځې شېر ، یانې په یوه میاشت کې دوه. او د دې شېرو ګاهکانو نه که خدای یې درواغ نه کړي نو اتلس نیمې روپۍ ترلاسه شوې وې. د درې روپو نه زیاتې خو چا ورکولې نۀ. سلطانې په دوی کې پنځو کسانو ته خپله بیه لس روپۍ ښودلې وه. خو د حېرانتیا وړ وه چې هر یو به بس همدا یوه خبره کوله:

"مونږ خو د درېو روپو نه زیاته یوه ټنګه هم نۀ درکوو"

پته نشته ولې هر یو دا یواځې د درېو روپو وړ ګڼله. همدا وجه وه چې کله شېږم سړی ورته راغی نو دې پخپله ورته وویل:

"ګوره ، د یو ځل به درې روپۍ اخلم. که یوه ټکه وایې چې کمه کړه نو نۀ کمېږي. اوس ستا خوښه که پاتې کېږې پاتې شه که نه ځه".

دې سړي چې دا خبره واورېده نو هیڅ تکرار یې ونه کړ او پاتې شۀ. کله چې دوهمې کوټې ته ننوتل ، دروازې یې بندې کړې او سړي خپل کوټ وویستۀ نو سلطاني ورته وویل:

"راکه یوه روپۍ د شودو"

هغۀ یوه روپۍ ورنکړه خو د نوي پاچا یو نوی اتانیز یې د جېب نه راوویستۀ او ور یې کړ. سلطاني هم په دې فکر چې هر څه وي غنیمت دی چوپ چاپ واخیست.

اتلس نیمې روپۍ په درېو میاشتو کې..... شل روپۍ خو د دې کور د میاشتې کرایه وه ، چې مالک یې په انګلیسي ژبه کې ورته فلېټ ویلو. په دې فلېټ کې داسې ټټۍ وه چې زنځیر پکې لګېدلی و او د راښکلو سره به یې ټوله ناولتیا د اوبو په زور یو دم په نل کې ورکه شوه او ډېر شور به یې کاوۀ. په پېل کې هغه دې شور ډېره ډاروله وه. په لومړۍ ورځ چې د حاجت د رفع کولو لپاره دې ټټۍ ته ورننوته نو په ملا کې یې سخت درد و. له وزګارېدو وروسته چې پاځېدله نو مخې ته زوړند زنځیر ته یې

لاس ورواچاوۀ. د هغې خیال و چې دا کورونه په ځانګړې توګه د دوی لپاره جوړ شوي دي نو دا زنځیر پکې د همدې لپاره لګول شوی دی چې په پاځېدو کې اسانتیا وي. خو چې څنګه هغې د پاځېدو په وخت زنځیر ته لاس کړ نو بره ګټ ګټ وشو او بیا یو دم اوبۀ په دومره زور سره راووتلې چې له ډاره د هغې د خولې نه چیغه ووتله.

خدای بخش په بله کوټه کې خپل د فوټوانو ایستلو سامان جوړاوۀ او په یو پاک بوتل کې یې هایيډروکونین اچول چې د سلطانې چیغه یې واورېده. په منډه راووتۀ او غږ یې وکړ:

"څه چل وشو؟ .... چیغه تا وکړه؟"

د سلطانې زړه درزېدۀ. وې ویل

"دا ټټې ده که څه بلا ده؟ دا په منځ کې یې د اورګاډي په څېر زنځیر پکې د څه لپاره اچولی دی؟ زما په ملا کې درد و ویل مې چې ځه په دې به پاځم خو چې څنګه مې لاس ورور نو داسې درز شو چې توبه"

خدای بخش په دې ډېر وخندل او سلطانې ته یې وویل چې دا د نوي فېشن ټټې ده او د دې زنځیر د رابنکلو سره ټوله ناولتیا په ځمکه کې ډوبېږي.

د خدای بخش او سلطانې په خپلو کې ټرون هم یوه اوږده کیسه ده. خدای بخش د پېنډې و. د امتحان د ورکولو نه وروسته یې لارې چلول زده کړه او تر څلورو کلونو پورې یې د پېنډې او کشمیر ترمنځ د لارې د چلولو کار وکړ. لدې وروسته یې کشمیر کې یوې ښځې سره دوستي جوړه شوه. هغه ښځه یې د ځان سره لاهور ته راوتښتوله. په لاهور کې چې څه کار په لاس ورنغی نو همدغه ښځه یې په دنده کښوله. دوه درې کاله همداسې روانه وه چې بیا هغه ښځه بل چا سره وتښتېدله. خدای بخش ته معلومه شوه چې انباله ته تلې. هغه ورپسې انبالې ته لاړ او هلته یې سلطانې سره لیدۀ کاتۀ وشو. د سلطانې خوښ شو او د دواړو ټرون جوړ شو.

د خدای بخش د راتلو سره د سلطانې کاروبار یو دم وپرقېدۀ. څرنګه چې هغه د ضعیفې عقیدې ښځه وه نو دا فکر یې وکړ چې خدای بخش د مرتبې والا سړی دی ځکه یې د راتلو سره د دې کار دومره پرمختګ وکړ. په دې وجه د هغې په نظر کې د خدای بخش مقام نور هم اوچت شو.

خدای بخش زیارکښ سړی و. ټوله ورځ لاس په لاس اړولی ناسته یې خوښه نۀ وه. نو ځکه یې د یو عکاس سره دوستي جوړه کړه ، عکس ایستل یې زده کړل ، بیا یې د سلطانې نه شپېته روپۍ ترلاسه کړې او کامره یې واخیستله. کرار کرار یې یوه پرده هم جوړه کړه ، دوه چوکۍ یې له بازاره راونیولې ، د عکسونو د وینځلو سامان یې راپېدا کړ او خپل جلا کار یې پېل کړ.

کار یې روان شو. څو ورځې وروسته یې د انبالې په چاونۍ کې خپله اډه جوړه کړه. دلته به یې د انګرېزانو عکسونه ایستل. په یوه میاشت کې دننه دننه یې د ډېرو انګرېزانو سره اشنایي شوله. نو سلطانه یې هم هماغلته بوتله. او بیا د خدای بخش په واسطه ډېر انګرېزان د سلطانې پاخۀ ګاهکان جوړ شول.

دلته سلطانې د غوړونو لپاره ټیکۍ واخیستلې ، د پینځه نیمو تولو اتۀ کړۍ (لاسونو کې د اچولو لپاره) یې جوړې کړې ، لس پینځلس ښې ښې لوټې یې جمع کړې او کور ته یې فرنیچر وغېره هم راغلل. لنډه دا چې په انباله چاونۍ کې هغه ډېره خوشحاله وه. خو بیا یو په یو د خدای بخش زړه ته خدای خبر څه راغلل چې ډیلي ته د تللو اراده یې وکړه. سلطانې انکار ځکه نۀ شو کولای چې خدای بخش یې د ځان لپاره مبارک ګانۀ. هغې هم په خوښۍ سره ډیلي ته تلل قبول کړل. بلکې دا فکر یې هم وکړ چې په دومره ستر ښار کې چې نوابان پکې اوسېږي د هغې دنده به نوره هم ښه وچلېږي. د خپلو ملګرو ښځو نه یې د ډیلي صفتونه اورېدلي وو او په ډیلي کې د حضرت نظام الدین اولیاء زیارت و چې سلطانې ورسره ډېر عقیدت لارۀ. همدا وجه وه چې ژر ژر یې د کور سامانونه خرڅ راخرڅ او د خدای بخش سره ډیلي ته راغله. دلته خدای بخش په شل روپۍ د میاشتې دا کور ونیوۀ او دواړو پکې واړول.

دلته د یو ډول نویو کورونو یو اوږد کتار د سړک سره لګېدلی و. ښاروالۍ د ښار دا برخه د کسب ګرو لپاره ځانګړې کړې وه تر څو ښار کې دلته او هلته اډې جوړې نه کړي. لاندې دوکانونه وو او پاس پرې د اوسېدو دوه چتیز فلېټونه. چونکې ټول فلېټونه د یو رنګ او ډول وو نو په پېل کې سلطانې ته خپل کور معلومول یو څه ګران وو. خو چې لاندې جامو وینځلو والا د خپل کور په تندي لوحه ولګوله نو هغې ته یوه نښه په لاس ورغله. چې "دلته خیرنې جامې وینځل کېږي" لوحه به یې ولیدله نو خپل فلېټ به یې پېدا کړ. همداسې یې څو نورې نښې هم پېدا کړې وې. لکه "د سکرو دوکان" لوحې سره د هغې ملګرې هیرا بايي اوسېدله کومه چې به کله کله رادیو ته د سندرو ویلو لپاره تلله. د "شریفانو لپاره د خوراک ښه انتظام شته" لوحې سره

د هغې بله اندېواله مختاره اوسېدله. د "د نواز فابریکه" د لوحې د پاسه انوري وه چې د همدې فابریکې د سېټه سره نوکره وه. ځرنګه چې سېټه صېب د شپې د خپلې فابریکې نګراني کوله نو د شپې به انوري سره پاتې کېدۀ.

چې د یوې میاشتې تر تېرېدو وروسته هم سلطانه بېکاره پاتې شوه نو زړه ته یې په دې خبره ډاډ ورکړ چې د دوکان د خلاصولو سره سم خو خلک ورته نۀ راځي. چې دوه میاشتې تېرې شوې او څوک ورته رانغلل نو بیا یې اندېښنه پیدا شوه. خدای بخش ته یې وویل :

" دا څه خبره ده خدای بخشه! دوه میاشتې وشوې چې دلته راغلي یو خو څوک دېخوا ګوري هم نۀ..... منم چې نن سبا بازارونه خراب دي خو دومره هم نۀ دي خراب چې په ټوله میاشت کې مو هم څوک مخ کتلو له رانشي".

خدای بخش هم د تېرې څه مودې راهیسې دې خبرې راخیستی و خو څه یې نۀ ویل. اوس چې سلطانې دا خبره روانه کړه نو هغۀ وویل :

"زه د څو ورځو نه په دې اړه سوچ کوم. یوه خبره ده او هغه دا چې خلک د جنګ په وجه په نورو کارونو لګېدلي او دا لاره یې هېره کړې ده. یا بیا دا کېدای شي چې ..." هغۀ نور څه هم ویل خو په زینه د چا د راختو اواز راغی. د خدای بخش او سلطانې دواړو هماغه لور ته پام شو. لږ ساعت وروسته دروازه وټکېدله. خدای بخش زر خلاصه کړه. یو سړی دننه راغی. دا لومړنی ګاهک و ، چې په درې روپۍ ورسره خبره وشوه. د دۀ نه وروسته پینځه نور راغلل. یانې په درېو میاشتو کې شپږ سړي ، چې سلطانې تر ټولې اتلس نیمې روپۍ اخیستې وې.

نو شل روپۍ د میاشتې خو د فلېټ په کرایه کې تللې. د اوبو ټېکس او د برق بِل جلا وو. نور مصرفونه هم وو لکه خوراک څښاک ، جامې ، دوا دارو او ګټه هیڅ نۀ وه. په درېو میاشتو کې اتلس نیمو روپو ته ګټه خو نۀ شي ویل کېدای. سلطانه اندېښنې واخیسته. د پینځو تولو اتۀ کړۍ چې هغې په انباله کې جوړې کړې وې ورو ورو یې خرڅې کړې. چې د اخري کړۍ لمبر راغی نو خدای بخش ته یې وویل :

"زما خبره واوره ځه چې ببرته انبالې ته ځو..... دلته څه دي ؟.... هر څه به وي ، خو مونږ له دا ښار ښۀ نۀ شو. هلته ستا کار هم ښۀ و. ځه چې ځو. کوم تاوان چې مو وشو ، دا به د سر صدقه وګڼو. دا کړۍ خرڅه کړه ، زه سامان ټرم چې د نن شپې په (اور) ګاډي کې لاړ شو"

خدای بخش کړۍ د سلطانې د لاس نه واخیسته او ورته وې ویل:

" نه د زړه سره ، انبالې ته نۀ ځو. همدلته په ډیلي کې به یې ګټو. دا ستا بنګړي به ټول ببرته راشي. په خدای بروسه وکړه ، هغه هر کار جوړولو والا دی. دلته به هم څه نا څه لار راته جوړه کړي"

سلطانه غلې شوه او اخري کړۍ یې هم د لاس نه لاړه. خالي لاس ته چې یې وکتل نو ډېره خفه شوه خو څه یې کړي وای ، خپټه په څه بهانه خو ډکول غواړي.

چې پینځه میاشتې تېرې شوې او ګټه د مصرف د څلورمې برخې نه هم کمه شوه نو د سلطانې اندېښنې زیاتې شوې. خدای بخش به هم اوس ټوله ورځ د کور نه ورک و. سلطانه په دې هم خفه وه. په دې کې شک نشته چې په ګاونډ کې د هغې یو څو اندېوالانې وې چې کله کله به یې ساعت ورسره تېر و خو هره ورځ هغوی کره ورتلل او په ساعتونو ساعتونو کېناستل هم ورته بد ایسیدل. نو کرار کرار یې ورتګ کم کړو. ټوله ورځ به په خپل شاړ کور کې ناسته وه. کله به یې خپلې زړې او شلېدلې جامې ګنډلې ، کله به یې نور څه کار کاوۀ او کله به د خپل فلېټ مخې غاړې ته راووتله ، د اوسپنو د جنګلې سره به ودرېدله او مخامخ د اورګاډي په پناه ځای کې به یې چوپ چاپ ولاړو او ګرځېدونکو انجونو ته په ساعتونو ساعتونو بې مطلبه کتل.

د سړک په بله غاړه د مالونو مغازه وه چې د یوې خوا نه تر بلې خوا پورې خوره وه. ښي لاس ته د اوسپنې د چت نه لاندې غټ غټ بنډلونه او د مال او اسباب ډېرې پراته وو. چپ لاس ته خلاص مېدان و چې د اورګاډي بې شماره پاټلې پکې خورې شوې وې. په نمر کې چې به د اوسپنې دا پاټلې وپرقېدې نو سلطانې به خپلو لاسونو ته وکتل چې شنۀ شنۀ رګونه پکې د همدغو پټلیو په څېر بهر راوتلي وو. په دې اوږد او پلن مېدان کې به هر وخت انجن او ګاډي چلېدل راچلېدل. کله دېخوا او کله ها خوا. د دې انجنونو او ګاډو نه به د چک چک پیک پیک اوازونه هر وخت راتلل. سهار وختي چې به هغه دې غاړې ته راووتله نو یو عجیبه ماحول به ورته ښکارېدۀ. په تته رڼا کې به د انجنونو د خُولو نه غوږ غوږ لوګي راوتل او د خړ اسمان په لور به د غټو او درنو سړو په څېر ختل. د خړې غټې وریځې به هم د یو شور سره د پټلیو نه پاځېدلې او د سترګو په رپ کې به په هوا کې ورکېدلې. کله کله به یې چې د ګاډي یوه ډبه چې انجن به ورته دیکه ورکړې وه او بیا به یې یواځې پریښې وه ولیده نو ځان ته به یې فکر شو. سوچ به یې کاوه چې دې ته هم چا د ژوند په پټلې دیکه ورکړې او بیا یې یواځې پریښې ده. او اوس په خپله

روانه ده. خلک تارونه تاووي او هغه روانه ده..... خدای خبر کوم ځای کې به داسې ورځ راشي چې د ديکې زور به ورو ورو ختم شي او هغه به ودرېږي. په يو داسې ځای کې چې هغې ليدلی کتلی نۀ وي.

هسې خو به هغې په ساعتونو د اورګاډي دې کږو وږو پټليو او ولاړو ، روانو انجونو ته بې مطلبه کتل. خو مزغو ته به يې ډول ډول خيالونه هم راتلل. انباله چاونۍ کې چې کله اوسېدله نو کور يې هلته هم د ستېشن سره نژدې و. خو هلته يې دې شيانو ته کله په دې نظر نه وو کتلي. اوس خو به يې کله کله مزغو ته دا خيال هم راتۀ چې مخامخ د اورګاډي د پټليو کوم جال چې خور دی او ځای په ځای چې خړه او لوګي تړې خېژي دا يوه لويه چکله (رنډي خانه) ده. ډېر ګاډي دي چې غټ غټ انجونه يې دلته او هلته راکاږي. سلطانې ته به بعضې وخت دا انجونه سېټان سېکارېدل چې انباله کې به کله کله دې ته راتلل. او بيا چې به کله يو انجن کرار کرار د ګاډيو د کتار سره خوا کې تېر شو نو داسې به يې احساسوله لکه يو سړی چې د چکلې د بازار نه د بره کورونو په لور ګوري.

سلطانه پوهېده چې داسې سوچونه کول د مزغو د خرابۍ سبب دی. لدې امله چې کله ورته دا خيالونه راتلل شروع شول نو هغې خوا ته تلل يې پرېښودل. خدای بخش ته يې څو ځلې وويل:

"ګوره ، زما په حال رحم وکه ، دلته کور کې اوسېږه. زه ټوله ورځ دلته د مريضانو په څېر پرته يم".

خو هغۀ به هر ځل سلطانې ته په دې خبرو ډاډ ورکاوه چې:

"د زړه سره! زه بهر د څه ګټې وتې په فکر کې يم. که د خدای خوښه وه نو د دواړو بېړۍ به روانه شي."

پېنځه مياشتې پوره شوې وې خو تراوسه نۀ د سلطانې بېړۍ روانه شوې وه او نۀ د خدای بخش.

اخر د محرم مياشت په سر راغله او سلطانې سره د تورو جامو د کولو لپاره هيڅ نۀ وو. مختارې د لېډې هيملټن يو نوی کميس جوړ کړی و ، چې لستونې يې د تور جارجټ وو. دې سره د برابرۍ لپاره يې د ساټن تور پرتوګ هم لارۀ چې د رنجو په شان پرقېدۀ. انوري د رېښمي جارجټ يوه ښکلې جوړه اخيستې وه. دې سره يې د پښو کولو لپاره د تور مخمل چپلې اخيستې وې چې ډېرې نازکې ښکارېدې. سلطانې چې دا هر څه وليدل نو ډېره خفه شوه چې د محرم لپاره د جامو اخيستلو وس يې نۀ و.

د انوري او مختارې د جامو د ليدلو نه وروسته چې خپل کور ته راغله نو زړه يې ډېر خفه و. داسې ورته معلومېده لکه په زړه کې چې يې دانه راختلې وي. کور بېخي خالي پروت و. خدای بخش هم لکه د هر کله پشان بهر و. هغه ډېر ساعت په درۍ بالښت د سر د لاندې پرته وه ، خو چې ورمېږ يې کلک شان شو نو بهر ته راووتله تر څو خفګاني سوچونه د زړه نه وباسي.

مخامخ په پټليو باندې ګاډي ولاړ وو خو انجن يو هم نۀ و. د مابنام وخت و.... اوبۀ شيندل شوې وې په دې وجه دوړې نۀ وې. بازار کې داسې سړي ښکارېدل چې يو ځای بل ځای د کتلو نه وروسته د کورونو په لور روان وو. همداسې يو سړي خپل سر پورته کړ او د سلطانې په لور يې وکتل نو هغه ورته مُسکۍ شوه او بيا يې هېر کړو ځکه چې مخامخ يو انجن راښکاره شوی و او سلطانې هلته وکتل. بيا يې مزغو ته دا خيال راغی چې انجن هم تورې جامې اغوستې دي. بيا د مزغو نه د دې عجيبه او ناشنا خيال د ايستلو لپاره يې چې بېرته سړک ته وکتل نو هغه سړی هماغلته ولاړ و. سلطانې ورته په لاس اشاره وکړه. هغه سړي اخوا دېخوا وکتل او بيا يې په اشاره سره پوښتنه وکړه چې بره د ختلو لاره چېرته ده. سلطانې ورته لار وښودله. هغه سړی هلته لږ ساعت ولاړ و او بيا په تېزۍ سره بره وخوت.

سلطانې هغه په درۍ کښاوۀ او بيا يې د خبرو د پېل کولو په خاطر وويل "تۀ د بره راتلو نه ولې ډارېدلې ؟"

هغه سړی مُسکی شو "تا ته څنګه معلومه شوه.... د ډارېدو څه خبره وه ؟"

سلطانې ورته وويل "دا مې ځکه وويل چې ته ډېر ساعت ولاړ وې او بيا د څه فکر نه وروسته راوختلې"

هغه بيا مُسکی شو او وې ويل "تا اشتباه کړې.... ما ستا د کور د پاسه فلېټ ته کتل. هلته يوې ښځې يو سړي ته ګوته ښودله. زما هغه منظر خوښ شو. بيا بهر غاړې ته شين ګرُوپ (بلب) ولګېدۀ نو زه د څه ساعت لپاره ودرېدم. شنه رڼا زما خوښه ده ، په سترګو ښه لګي"

دې خبرې سره هغۀ د کوټې جاج اخيستل شروع کړل. بيا پاڅېدۀ. سلطانې ترې پوښتنه وکړه "ولې ځې ؟"

هغۀ ځواب ورکړ "نه ، دا ستا کور ليدل غواړم. ځه ټولې کوټې راته وښايه"

سلطانې ورته درې واړه کوټې يوه په يوه وروښودلې. هغۀ چوپ چاپ ټولې کوټې معاينه کړې. چې بېرته هماغې کوټې ته راغلل چې مخکې پکې ناست وو نو سړي ووېل "زما نوم شنکر دی"

سلطاني د لومړي ځل لپاره په ځير ځير ورته وکتل. هغه د درميانه قد د عام شکل او صورت سړی و خو سترګې يې په فوق العاده ډول پاکې او سُوتره وې چې کله کله به پکې يو عجيبه پرق پيدا کېدۀ. بدن يې چُست و او د اوګو سره يې ويښتۀ سپين شوي غوندې وو. د خاورين رنګ پتلون يې اغوستی و چې کالر يې د ورمېړ نه بره وتلی و.

شنکر په دری ٍ داسې ناست و چې تا به ويل د شنکر په ځای سلطانه ګاهک دی. دې احساس سلطانه لږه پرېشانه کړه او زر يې وويل "مهرباني وکړئ تاسو څه ويل ؟"

شنکر چې ناست و د دې خبرې په اورېدو څملاستو "زه به څه ووايم. ته يې ووايه. تا دلته رابللی يم"

چې سلطاني هيڅ هم ونۀ ويل نو هغه راپاڅېدو او وې ويل:

"اوس زما نه واوره. تا چې په ما کوم ګومان کړی هغه غلط دی. زه د هغو خلکو نه ، نۀ يم چې څه ورکوي. د ډاکټرانو په څېر زه هم فيس اخلم. چې ما څوک راوبلي نو فيس خامخا راکوي"

دې خبرې په سلطاني سر وګرځاوۀ خو بيا هم هغې وخندل او وې ويل:

" تۀ څۀ کار کی ؟"

شنکر ځواب ورکړ "همدا چې تاسو يې کوئ"

"څه ؟"

" تۀ څه کوې ؟"

" زه.... زه.... زه هيڅ نۀ کوم"

"نو زه هم هيڅ نۀ کوم"

سلطانه لکه سوځېدلې چې وي ، وې ويل "دا خو هيڅ خبره نۀ شوه. تۀ څه نا څه خو به خامخا کوې"

شنکر په اطمينان سره ځواب ورکړ "تۀ خو به هم څه نا څه خامخا کوې ؟"

" زه لوفري کوم"

"زه هم لوفري کوم"

" نو راځه چې دواړه لوفري وکړو"

"سمه ده ، خو زه د دې کار بيه هيڅکله نۀ ورکوم"

"مازغۀ دې په ځای دي..... دا څه لنګرخانه خو نۀ ده"

"او زۀ هم والنټېر (داوطلب) نۀ يم"

سلطانه لږه غلې شوه بيا يې پوښتنه وکړه "دا والنټېر څوک وي ؟"

"احمقان وي"

"زه احمقه نۀ يم"

"خو هغه سړی خدای بخش چې تا سره اوسېږي احمق دی"

"ولی ؟"

" په دې چې هغه د څو ورځو نه يو داسې خدای ته نژدې فقير له د خپل قسمت د خلاصولو په خاطر ورځي د کوم چې خپل قسمت د زنګ وهلي قلف په څېر بند دی" دې خبرې سره شنکر وخندل.

سلطاني ورته وويل "تۀ هندو يې ، په همدې وجه زمونږ په زبرګانو پورې ټوقې کی"

شنکر مُسکی شو "په داسې ځايونو کې د هندو او مسلمان پوښتنه نۀ پيدا کېږي. غټ غټ پنډتان او ملايان چې دلته راشي نو ښاغلي شريفان ترې جوړ شي"

"خدای خبر څه اُلټه پُلټه خبرې دې راخيستي..... وايه پاتې کېږې ؟"

"په هماغه شرط چې مخکې مې ويلي"

سلطانه پاڅېدله او وې ويل "نو ځه لار دې نيسه"

شنکر په ارام پاڅېدۀ ، دواړه لاسونه يې د پتلون په جېبونو کې ومنډل او په تلو تلو کې يې ووېل "زه کله کله دې بازار باندې تېرېږم. کله چې هم ته اړتيا ووينې غږ راته وکړه..... ډېر د کار سړی يم"

شنکر لاړو او د سلطانې نه تورې جامې هېرې شوې د ډېر ساعت پورې يې دې سړي باره کې فکر کاوۀ چې د دې غم يې لږ سپک کړی و. که دا سړی انباله کې چېرته چې د هغې ژوند خوشحاله و ورته همداسې راغلی وی نو په بل رنګ به يې ورته کتل او يا يې کېدای شي چې په ديکو ديکو د کور نه بهر ايستلی وای خو دلته خفه وه نو ځکه يې د شنکر خبرې خوښې شوې.

مانښام چې خدای بخش راغی نو سلطانې ترې پوښتنه وکړه "ته ټوله ورځ چېرته ورک وې ؟"

خدای بخش د ستړيا د لاسه ګډ ودړ و. وې ويل "د زړې کلا د خوا نه راغلم. هلته يو زبرګ د څو ورځو نه ايسار دی. همغۀ له هره ورځ ورځم تر څو ورځ مو ښه شي"

"نو څه يې درته وويل ؟"

" نه ، تراوسه يې لا مهرباني نۀ ده کړې ..... خو سلطانې ، زه چې يې څومره خدمت کوم دا به هسې نۀ ځي. که د خدای فضل راباندې و نو خامخا به خوشحالي ووينو"

د سلطانې په مزغو د محرم د لمانځلو فکر سپور و. خدای بخش ته يې په ژړغوني غږ وويل "ټوله ټوله ورځ بهر ورک يې ..... زه دلته په پنجره کې بنده يمه. نۀ چېرته تلی شم نۀ راتلی شم. محرم دا دی په سر راغی. تا په دې اړه هم څه فکر کړی چې زما تورې جامې پکار دي. په کور کې هيڅ شی نشته. هغه د سرو کړې وې هغه هم خرڅې شوې. اوس تۀ ووايه چې څه وکړو ؟ هسې په فقيرانو پسې به تر څو پورې خوارېږې. ماته خو داسې ښکاري چې دلته ډيلي کې خدای زمونږ نه مخ اړولی دی. که زما منې نو خپل کار شروع که. څه نا څه خو به لاس ته راشي"

خدای بخش په درې ځملاستو او وې ويل "نو د دې کار د شروع کولو لپاره خو هم څه نا څه بوديجه پکار ده..... د خدای په خاطر اوس داسې د غم نه ډکې خبرې پرېږده. زه نور نشم زغملی. ريښتيا هم د انبالې په پرېښودو ما سخته غلطي کړې ده. خو زه څه وکړم ؟ هر څه چې کوي الله يې کوي او زمونږ د بهترې لپاره يې کوي. څه معلوم د لږ وخت د نورو تکليفونو د تېرولو نه وروسته ....."

سلطانې يې خبره ورماته کړه "د خدای په خاطر يو څه وکه. غلا وکه يا ډاکه واچوه خو ما له د يو پرتوګ ټوټه راوړه. زه د سپين بوسکي يو کميس لرم هغه به رنګ کړم. د سپين رنګ يوه نوې لوټه هم راسره شته. هغه چې تا په ديوالي (د هندوانو يو رسم) کې راته راوړې وه. هغې له به هم رنګ ورکړم. صرف يو پرتوګ کم دی. په څه طريقه دا راته پېدا کړه..... ګوره ، ستا دې زما په سر قسم وي چې خامخا به يې راته راوړې. زما د بدن غوښې دې خوراک شه که را دې نۀ وړو"

خدای بخش کېناست "اوس تۀ خامخا په دې خبره ټينګار کی ..... زه يې د کومه راوړم.....؟"

" هر څه چې کی خو ما له څلور نيم ګزه تور ساټن راوړه"

" دعا کوه چې نن شپې ته خدای دوه درې سړي راولي"

" خو ته هيڅ نۀ کی ..... که ستا زړه وي نو خامخا دومره پېسې پېدا کولی شې. د جنګ نه مخکې دا ساټن په دولس انې ګز و. اوس په پاو باندې روپۍ ګز ترلاسه کېدای شي. په څلور نيم ګزه به څومره دولت ولګي ؟"

" اوس چې ته خامخا وايې نو څه بهانه به کول غواړي" دې وښا سره خدای بخش پاڅېدو او وې ويل "اوس دا خبرې پرېږده. زه ورځم چې د هوټل نه خوراک راوړم"

د هوټل نه خوراک راغی ، دواړو د ستوني نه تېر کړو او اودۀ شول. سهار چې شو خدای بخش د زړې کلا فقير ته لاړ او سلطانه په کور کې يواځې پاتې شوه. تر څه وخته پرته وه ، تر څه وخته اوده وه او بيا هسې په کوټو کې ګرځېدله. د غرمې د ډوډۍ خوړلو نه وروسته يې خپله سپينه لوټه او د سپين بوسکي کميس لاندې رنګ والا ته يوړل. بيا راغله او د فلمونو کتابونو ته کېناسته. هغه کتابونه يې کتل چې د دې د کتلو فلمونو کيسې او سندرې پکې وې. د کتابونو په لوستو لوستو کې اُوده شوه او چې بيا راويښه شوه نو څلور بجې وې. لاړه ځان يې ومينځۀ ، تود څادر يې واغوستۀ او بيا مخې ته راغله ودرېدله. تر يو ساعت پورې ولاړه وه. نور نو مانښام شو او خلکو ګروپُونه لګول شروع کړل. لاندې په سړک هم چال چلند زيات شو. يخ لږ زيات و خو په سلطانې بند نۀ لګېدۀ. د ډېر ساعت نه يې په سړک تلونکو راتلونکو موټرونو او ټانګو ته کتل خو ناڅاپه يې نظر په شنکر ولګېدۀ. هغه چې د کور لاندې راورسېدۀ نو سر يې پورته کړ او ومُوسېدۀ. سلطانې ورته په بې فکرۍ سره اشاره وکړه او پورته يې راوبلۀ.

چې شنکر پورته راوخوت نو سلطانه پرېشانۍ واخيسته چې څه به ورته وايي. په اصل کې هغې بې له کوم سوچ او فکره ورته اشاره کړې وه. خو شنکر ډاډه و. لکه دا چې يې خپل کور وي. نو لکه د هغې بلې ورځې په څېر بالښت يې سر ته کېښود

او څملاستو. چې تر ډېر ساعته سلطاني ورسره څه خبره ونکړه نو هغۀ وویل "ته ما سل ځله راغوښتلی شې او سل ځله راته د بېرته تلو هم ویلی شې..... زه په داسې خبرو نۀ خفه کېږم"

سلطانه د تذبذب ښکار شوه..... بیایې وویل "نه ، نه ، کېنه. تا ته چا د تلو ویلې"

شنکر مُسکی شو "نو هغه زما شرطونه درته قبول دي ؟"

"د څه شرطونه ؟" سلطاني ځواب ورکړ " نکاح خو راسره نۀ ترې ؟"

"د څه نکاح او وادۀ..... نۀ ته ټول عمر د چا سره نکاح ترلی شې او نۀ زه. دا رسمونه مونږ خلکو دپاره نۀ دي..... دا چټې خبرې پرېږده ، د کار خبره وکړه"

"وایه څه خبره وکړم ؟"

" ته ښځه یې ..... څه داسې خبره شروع کړه چې یو دوه ساعته مو زړه ښۀ شي. په دې دنیا کې یواځې دوکانداري دوکانداري نه ده ، نور څه هم شته"

سلطاني په ذهني توګه اوس شنکر منلی و. ورته وې ویل "سپینه یې راته ووایه ته مانه څه غواړې ؟"

"څه چې نور خلک درنه غواړي" دې خبرې سره هغه کېناست..

"نو په تا او نورو کې بیا څه توپیر پاتې شۀ ؟"

" په تا او په ما کې هیڅ توپیر نشته. په نورو خلکو او ما کې د ځمکې او اسمان توپیر دی. داسې ډېرې خبرې شته چې پوښتل یې نه وي پکار پخپله پرې پوهېدل پکار وي"

سلطاني لږ ساعت د شنکر په دې خبره د پوهېدو هڅه وکړه او بیا یې وویل "زه پوهه شوم"

"نو وایه ، څه اراده دې ده ؟"

" بس تا وګټله ما بایله. خو زه وایم چې تر ننه به داسې خبره چا قبوله کړې نۀ وي"

" ته غلطه وایې..... په هم دې محله کې به ته داسې ساده ګانې ښځې ووینې چې په دې خبره به یقین ونۀ کړي چې ښځه داسې ذلت هم قبلولی شي کوم چې تا بې له کوم احساسه قبول کړی دی. خو د هغوی د یقین او نۀ یقین سره سره هم تاسو په زرګونو یاستئ..... ستا نوم سلطانه دی کنه ؟"

"همدا دی ، و"

شنکر پاڅېدۀ او وې خندل "زما نوم شنکر دی..... دا نومونه هم څه عجیبه او اُلټه پُلټه وي. راځه چې دننه لاړ شو"

دوی دواړه چې د دریۀ والا کوټې ته بېرته راغلل نو خندل یې ، معلومه نۀ ده چې په څه خبره. کله چې شنکر روان شو نو سلطاني ورته وویل "شنکره زما یوه خبره به ومنې ؟"

شنکر ځواب ورکړ "اول خبره وکړه"

سلطانه اول غلې شوه ، بیا یې وویل "ته به وی چې ګنې زه درنه خپله بیه اخلم خو...."

"وایه وایه..... ولې غلې شوې"

سلطاني زړه غټ کړ او وې ویل "خبره دا ده چې محرم راروان دی او ما سره دومره پېسې نشته چې یو تور پرتوګ واخلم..... د دې ځای ټول غمونه خو تا زما نه اوړېدلي دي.کمیس او لوپټه زه لرم چې د رنګولو لپاره مې ورکړي دي"

شنکر په دې خبره وویل "ستا مطلب دا دی چې زه تا له یو څه پېسې درکړم چې ته پرې ځانله تور پرتوګ جوړ کړې ؟"

سلطاني زر وویل "نه ، زما مطلب دا دی چې ته ماله د چرته نه یو تور پرتوګ راوړه"

شنکر مُسکی شو "زما په جېب کې خو چرته تصادفاً کله څه پېدا شي. په هر حال ، زه به کوښښ وکړم. د محرم په لومړۍ نېټه به پرتوګ درته راوړم. بس اوس خوشحاله شوې" بیا یې د سلطاني په غوږونو د ټیکو په لور وکتل او پوښتنه یې وکړه "دا ټیکې ته ماته راکولی شې ؟"

سلطاني ورته په خندا وویل "په دې به ته څه وکې. د سپینو دي ارزانه شاني. زیات نه زیات به د پینځو روپو وي"

شنکر وویل "ما درنه دا ټیکې غوښتې دي بیه مې یې نۀ ده پوښتلې. وایه راکوې یې ؟"

"واخله" سلطاني ورته ټیکې د غوږونو نه راوویستلې او ور یې کړې. وروسته خفه وه خو شنکر تلی و.

د سلطاني ښځي یقین نه و چې شنکر به خپله وعده پوره کړي خو اتۀ ورځې وروسته د محرم په لومړۍ ورځ سهار نهه بجې دروازه وټکېدله. سلطاني دروازه خلاصه کړه نو شنکر ولاړ و. په اخبار کې څه تاو کړي په لاس کې ورسره وو چې سلطاني ته یې ورکړۀ او وې ویل "د ساټن تور پرتوګ دی..... وې ګوره کېدای شي لږ اوږد وي..... اوس زه ځم"

پرتوګ يې ورکړو او لاړ. نور يې د سلطانې سره هيڅ خبره ونۀ کړه. د هغه پتلون کوت کوت و..... او ويښتۀ يې خوارۀ وو. داسې ښکارېدۀ چې همدا اوس د خوب نه پاڅېدلی وي او نېغ دلته راغلی وي.

سلطانې کاغذ خلاص کړ. د کاټن تور پرتوګ و. هماغسې و څنګه چې يې مختارې سره ليدلی و. ډېره خوشحاله شوه. د ټيکيو په ورکولو چې کوم خفګان ورته راغلی و هغه دې پرتوګ او د شنکر ژمنې پوره کولو ليرې کړ.

سلطانې غرمه د رنګ والا نه خپل کميس او لوپټه هم راوړل.

ايله يې دا نوې رنګ شوې او تيارې شوې توريې جامې اغوستې وې چې دروازه وټکېدله. هغې چې دروازه خلاصه کړه نو مختاره وه. مختارې د دننه ننوتلو سره سم د سلطانې جامو ته په غور وکتل او وې ويل "کميس او لوپټه خو رنګ کړي ښکاري ، خو پرتوګ نوی دی..... کله دې جوړ کړو ؟"

سلطانې ځواب ورکړ "هم دا نن خياط راوړ". دې خبرې سره د هغې د مختارې غوږونو ته پام شو او سمدست يې پوښتنه وکړه "او تا دا ټيکې له کومه کړې ؟"

مختارې ځواب ورکړ "همدا نن مې راغوښتې دي"

بيا دواړه لږ ساعت غلې شوې.

بايللې مينه

(د هاجره محسن د انګليسي کيسې ژباړه)

زه يوه ځوانه او ځيرکه زده کوونکې وم ، چې تل به په خپلو کتابونو ، لېکچرو او ازموينو کې بوخته وم. څرنګه چې زه يوه ځوانه نجلۍ وم او په لېليه کې اوسېدم نو په ژوند کې مې د خپلو زده کړو پرته بل څه ته ارزښت نۀ ورکاوۀ.

هغه د يکشنبې د ورځې يو داسې ځلاند سهار و ، چې هر خوا ته په شنو بوټو کې د مرغيو چغار اورېدل کېدۀ. ما خپلې شپږ مياشتنۍ ازموينې سر ته رسولې وې او کور ته د ځان رسولو لپاره په منډه وم. زه يو اورګاډي ته وختم او په يو سيټ کېناستم. د کېناستو پر مهال مې په يوه ډله کسانو نظر ولګېد چې خوارۀ وارۀ ولاړ وو. همدغه وخت مې يو هلک او نجلۍ هم وليدل چې د ولاړو کسانو سره څنګ کې سيټونو باندې ناست وو ، سمدستي پوه شوم چې د دواړو تازه وادۀ شوی دی او کور ته روان دي. مونږ دلته په هند کې يو رواج لرو چې کله ناوې له واده وروسته د خپل مېړه سره کور ته ځي نو ښکلې جامې اغوندي ، مېوې ځان سره وړي او سندرې زمزمه کوي. دغه مراسم زما ډېر خوښېږي.

کله چې اورګاډی روان شو نو دوه نور سړي راوختل او د خورو ورو ولاړو کسانو سره ودرېدل. په پېل کې ما فکر وکړ چې دوی دواړه هم د دغو ولاړو کسانو ملګري دي خو لږ ساعت وروسته دوی د واده هلک ته وويل:

"که اجازه راکړې مونږ به ستاسې خوا ته په خالي سيټونو کېنو ؟ په راتلونکي تمځای باندې مونږ هسې هم بېرته ښکته کېږو".

د واده هلک اجازه ورکړه او هغوی په خالي سيټ کېناستل.

شېبه وروسته اورګاډي خپل رفتار ونيوۀ او ما په خپل سامان کې د خپلې خوښې د هغه کتاب لټون پېل کړ چې په داسې اوږد سفر کې زما ملګری وي.

زه د کتاب په لوستلو کې ښه ډوبه شوې وم چې په هغو دوو سړو کې مې د يو خبرې د واده د هلک سره واورېدې او پام مې د کتاب نه واوښت. هغه سړي ويل چې د اورګاډي راتلونکی تمځای د ډيکټار په نامه وړوکی ښار دی ، خو د واده هلک ورته ويل چې نه ، راتلونکی تمځای ساينال نومېږي. په دې د دواړو بحث شو. هغه سړي ورته وويل:

"راځه شرط ږدو. که راتلونکی تمځای ساينال و نو زما په لاس دا د الماسو ګوته ستا د ناوې شوه."

زه د هغه سړي دې شرط او دومره اعتماد ته حېرانه شوم او يقين مې نۀ راتۀ.

د شرط ټرلو نه وروسته دواړه غلي شول او د راتلونکي تمځای رارسېدو ته يې انتظار پېل کړ. زمونږ تلوسه شېبه په شېبه زياتېدله. زما سترګې په کتاب نۀ ټينګېدې. اخر هم تمځای راورسېد او د واده هلک چيغې کړې "ها شرط مې وګاټۀ". هغه سړي کرار او په مهذب انداز د خپلې ګوتې نه د الماسو د غمې ګوته راوويسته او هلک ته يې ورکړه تر څو خپلې ناوې ته يې ورکړي ، او بيا خپل ملګري سره د اورګاډي نه ښکته شو. زه د هغۀ دې وضعيت ته نوره هم حېرانه شوم.

اورګاډی د لسو دقيقو لپاره هلته ولاړ و ، نو زه هم ترې ښکته شوم چې يوه پياله چای وڅښم. کله چې د چای دوکان ته ورغلم نو هغه دواړه سړي مې تصادفاً هلته وليدل. زه خپلې تلوسې ونيولم او خوا ته ورروانه شوم چې څو خبرې ورسره وکړم. کله چې ورنژدې شوم نو يوه داسې خبره مې واورېدله چې په مينه يې زما عقيده بدله کړه. نن هم هغه خبره زما په غوږونو کې پرته ده. هغه سړي خپل ملګري ته ويل :

"ما خپله مينه وبايلله. هغه د بل چا شوه. خو د لاس نښه مې ورکړه."